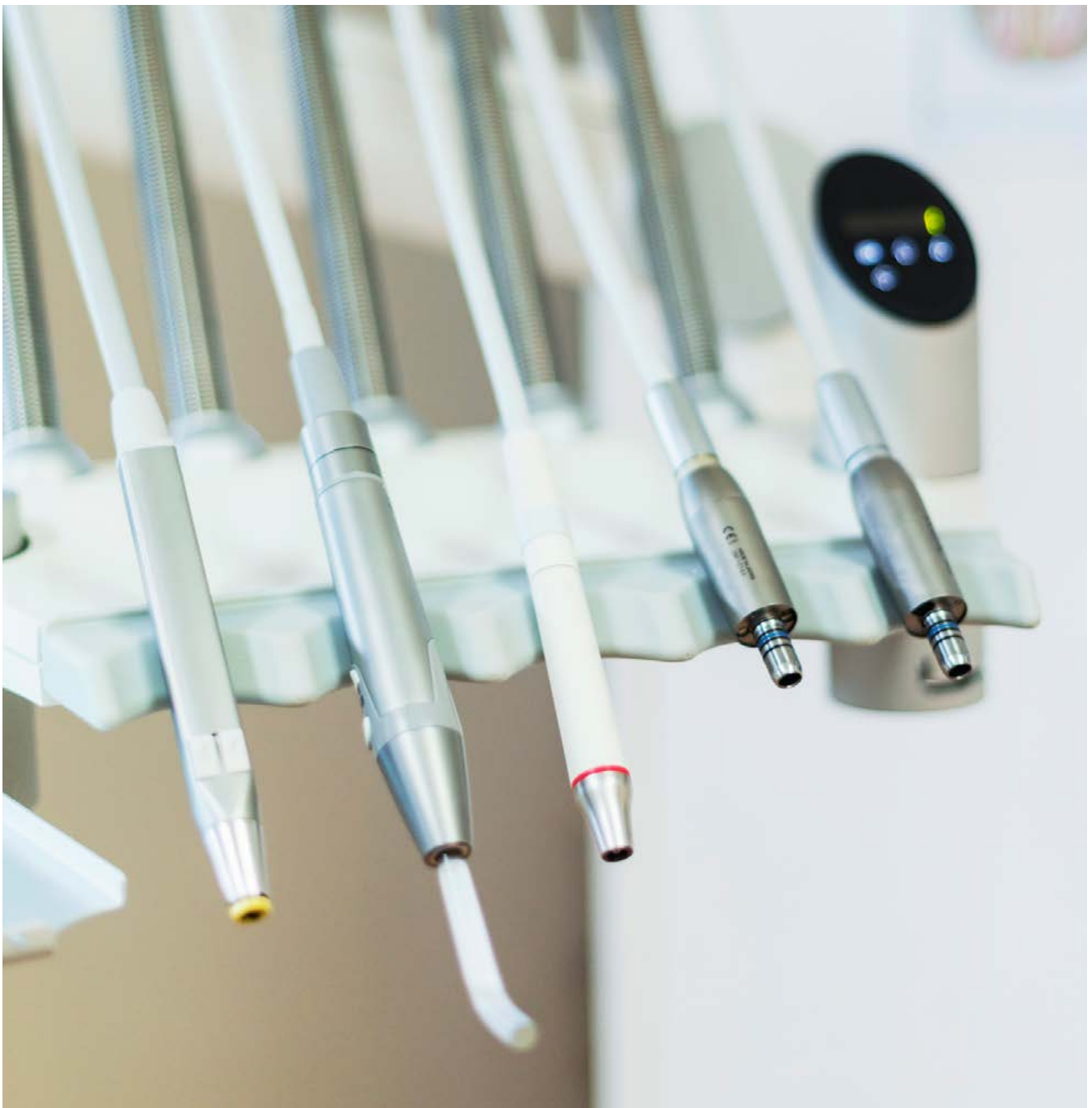

Kartläggning av förekomst av yrkeshögskoleutbildningar som svarar mot behov av specialistkompetens inom välfärdssektorn eller mot behov av kompetens för arbete som bidrar till att avlasta andra yrkesgrupper inom välfärdssektorn m.m.

2018

ISBN-nr: 978-91-88619-54-9

Dnr: MYH 2018/3602

Omslagsfoto: Scandinav

Sammanfattning

Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) har genom en ändring i regleringsbrevet för 2018 fått i uppdrag att kartlägga och redovisa förekomst av yrkeshögskoleutbildningar som svarar mot behov av specialistkompetens inom välfärdssektorn eller mot behov av kompetens för arbete som bidrar till att avlasta yrkesgrupper inom välfärdssektorn till exempel vård- och omsorg, socialt arbete samt skola. Av redovisningen ska bland annat framgå utbildningarnas kvalifikationsnivå, huvudsakliga mål och innehåll och utbildningarnas relation till andra utbildningar inom till exempel gymnasieskola och högskola. Myndigheten ska i samråd med relevanta branschorganisationer, myndigheter och andra aktörer analysera behovet av krav på nationellt likvärdigt innehåll för dessa utbildningar i enlighet med 2 kap. 8 § förordningen (SFS 2009:130) om yrkeshögskolan. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 21 december 2018.

Myndigheten har bedrivit arbetet med regeringsuppdraget genom att genomföra dialogmöten med berörda arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer samt myndigheter inom utbildningsområdet, hälso- och sjukvård och det sociala området. Även samråd med Utredningen om reglering av yrket undersköterska (S 2017:07) har skett. Utöver detta har utbildningar till olika yrkesroller inom välfärdsområdet - i och utanför yrkeshögskolan - kartlagts med avseende på omfattning, innehåll och kvalifikationsnivå. En bedömning om en utbildning till en specifik yrkesroll avlastar en annan yrkesroll har gjorts. En stickprovsundersökning av rekryteringsannonser inom välfärdssektorn har gjorts vid ett par tillfällen under hösten 2018 med avseende på arbetsinnehåll och kvalifikationskrav.

Inom välfärdsområdet har MYH hittills meddelat föreskrifter om nationellt likvärdigt innehåll för utbildningar till instrument- och steriltekniker och tandsköterska. Det pågår beredning för att meddela föreskrifter för utbildningar till stödpedagog inom funktionshinderområdet.

I korthet omfattar myndighetens bemyndigande när det gäller att föreskriva om nationellt likvärdigt innehåll att det ska röra sig om utbildningar som det ställs vissa krav på i lag och förordning, att det ställs krav på legitimation eller certifiering, att utbildningen leder till ett yrke som har en samhällsviktig funktion eller av säkerhetsskäl måste ha ett nationellt likvärdigt innehåll. Myndigheten får även meddela föreskrifter avseende andra utbildningar som kräver nationellt likvärdigt innehåll. Hittills har myndigheten varit försiktig med att meddela föreskrifter om nationellt likvärdigt innehåll.

Det finns både för- och nackdelar med att utbildningar standardiseras. Yrkeshögskolans framgång bygger i mångt och mycket på ett lokalt och regionalt engagemang från arbetslivet. Arbetslivet kan bestämma utbildningarnas innehåll, planera innehåll och handledning för praktikperioderna. På så sätt får också de olika utbildningarnas ledningsgrupper också möjlighet att utöva inflytande över innehåll och behörighetskrav.

Eftersom kunskapskraven förändras snabbt, med exempelvis införande av ny teknik, är det också viktigt att yrkeshögskolans utbildningar har möjlighet att vara flexibla till sitt innehåll under sin livslängd.

Det finns samtidigt nackdelar med ett alltför fragmentiserat innehåll, lokala/regionala profiler och olika behörighetskrav för utbildningar som leder till samma yrkesroll.

Att ha likartat innehåll i utbildningar och behörighetskrav där arbetsuppgifterna inom en yrkesroll liknar varandra nationellt, gör systemet överblickbart och underlättar för arbetsgivare inom välfärdsområdet att planera sin kompetensförsörjning samt skapa olika karriärvägar och tydliga kompetenstrappor. Nationellt likvärdigt innehåll gör det lättare för en potentiell studerande att få överblick inför val av utbildning och underlättar rörlighet mellan yrkeshögskolan och högskolan.

Resultatet av genomförda dialogmöten och stickprovsundersökningar bland rekryteringsannonserna visar att arbetsinnehåll och kvalifikationskrav inte är enhetliga för respektive yrkesroll inom välfärdsområdet. Underlaget visar också att det på lokal nivå pågår ett omfattande arbete med att förändra yrkesroller och arbetsorganisation. Det är särskilt tydligt inom skolområdet. Där saknas också etablerade branschkonstellationer för vidare dialog.

Inom hälso- och sjukvårdsområdet finns det några utbildningar som leder till yrkesroller som blivit en tydlig del av yrkeshögskolans utbud och som vuxit i volym. Det gäller främst utbildningar till specialistundersköterska och medicinska sekreterare, där myndigheten i första hand bedömer det möjligt att meddela föreskrifter om nationellt likvärdigt innehåll.

Myndighetens bedömning är att flera yrkesroller är lämpade att kompetensförsörjas med yrkeshögskoleutbildningar med nationellt likvärdigt innehåll. För att MYH ska kunna ta en aktiv roll när det gäller att reglera utbildningsinnehåll, är det dock av största vikt att det aktuella arbetslivet, så långt det är möjligt, är överens om en yrkesrolls innehåll och ansvar samt relevanta utbildningsmål.

Innehåll

Sammanfattning	1
1 Inledning	4
1.1 Uppdraget.....	4
1.2 Återrapporteringens disposition	4
1.3 Genomförande av uppdraget.....	4
2 Bakgrund	5
2.1 Yrkeshögskolan	5
2.2 Förändrade yrkesroller.....	6
2.3 Nationellt likvärdigt innehåll	6
2.4 Myndighetens rutiner och tillämpning.....	7
3. Kartläggning av YH-utbildningar inom välfärdsområdet	9
3.1 YH-utbildningar inom hälso- och sjukvårdsområdet	10
3.2 YH-utbildningar inom socialt arbete	13
3.3 YH-utbildningar inom skolområdet	15
4. Underlag från arbetslivet – några iakttagelser	17
4.1 Kompletterande kompetenser och karriärutveckling – några exempel .	17
4.2 Arbetsgivarnas krav varierar	18
4.3 Möten med intressenterna	22
5. Bedömning av behovet av nationellt likvärdigt innehåll	22
5.1 Generella frågeställningar.....	23
5.2 Hälso-och sjukvårdsområdet	24
5.3 Socialt arbete.....	25
5.4 Området förskola och fritidshem	25
5.5 Grund- och gymnasieskolan	26
5.6 Vägen framåt.....	28
Bilaga 1. Intressenter som MYH fört dialog med i utredningsarbetet	30
Bilaga 2. Antal ansökningar inskickade till Myndigheten för yrkeshögskolan under perioden 2009-2018 inom välfärdsområdet	31
Bilaga 3. Utbildningar som angränsar eller överlappar YH	38
Bilaga 4. Närliggande yrkesroller som utbildas inom andra utbildningsformer och inplacering i SeQF	39

1 Inledning

1.1 Uppdraget

Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) har genom en ändring i regleringsbrevet för 2018 fått i uppdrag att kartlägga och redovisa förekomst av yrkeshögskoleutbildningar som svarar mot behov av specialistkompetens inom välfärdssektorn eller mot behov av kompetens för arbete som bidrar till att avlasta yrkesgrupper inom välfärdssektorn till exempel vård- och omsorg, socialt arbete samt skola. Av redovisningen ska bland annat framgå utbildningarnas kvalifikationsnivå, huvudsakliga mål och innehåll och utbildningarnas relation till andra utbildningar inom till exempel gymnasieskola och högskola. Myndigheten ska i samråd med relevanta branschorganisationer, myndigheter och andra aktörer analysera behovet av krav på nationellt likvärdigt innehåll för dessa utbildningar i enlighet med 2 kap. 8 § förordningen (SFS 2009:130) om yrkeshögskolan. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 21 december 2018.

Föreliggande återrapportering utgör myndighetens redovisning av uppdraget.

1.2 Återrapporteringens disposition

Återrapporteringen inleds med en bakgrundsbeskrivning av hur utvecklingen har sett ut i yrkeshögskolan med avseende på utbildningsinriktningar inom välfärdssektorn och kvalifikationsnivåer, följt av ett avsnitt om myndighetens bemyndigande att meddela föreskrifter om nationellt likvärdigt innehåll och hur det hittills har använts.

Därefter presenteras kartläggningen av befintliga utbildningar inom välfärdsområdet med ett huvudsakligt kursinnehåll och angränsande yrkesroller. Dessa avsnitt följs av en presentation av hur några kommuner i Sverige arbetar med kompletterande kompetenser för avlastning och kompetenstrappor.

Rapporten omfattar även en redovisning av en stickprovsundersökning av rekryteringsannonser för ett flertal av yrkesrollerna inom välfärdssektorn som syftar till att få en bild av vilka kompetenskrav som arbetsgivare anger.

Slutligen följer en analys och bedömning av behovet av krav på nationellt likvärdigt innehåll för yrkeshögskoleutbildningar inom välfärdssektorn utifrån samråd med branschorganisationer, myndigheter och andra aktörer.

I bilagorna återfinns underlag om antalet inkomna ansökningar om att bedriva yrkeshögskoleutbildning inom välfärdsområdet under en tioårsperiod samt antalet beviljade ansökningar. Dessutom återfinns en sammanställning över angränsande utbildningar inom det offentliga utbildningsväsendet i övrigt samt gällande SeQF-nivåer.

1.3 Genomförande av uppdraget

Arbetet har genomförts i fyra delar: inventering av utbildningar, samråd med intressenter, egna undersökningar samt analys och bedömning.

Först har en inventering gjorts av de pågående utbildningar som motsvarar regeringsuppdraget, det vill säga en genomgång av såväl befintliga utbildningar inom yrkeshögskolan som utbildningar inom det övriga offentliga utbildningsväsendet. En

avgränsning har skett genom att utbildningar som genomförs i privat regi utanför det offentliga utbildningsväsendet inte har tagits med.

Därefter har de övergripande målen och innehållet i yrkeshögskoleutbildningarna sammanställts och satts i relation till utbildningar inom andra utbildningsformer. För varje redovisad utbildning anges vilka yrkesroller som kan avlastas. Med att avlasta avses att den avlastande yrkesrollen, som utbildas inom yrkeshögskolan, utför arbetsuppgifter som tidigare utförts av den yrkesgrupp som avlastas.

Utöver detta har myndigheten gjort en genomgång av samtliga inkomna ansökningar om att bedriva yrkeshögskoleutbildning inom välfärdssektorn för perioden 2009 - 2018 – med avseende på volym och utbildningsmål.¹ Detta för att kunna fånga yrkesroller och utbildningar där det finns ett arbetsmarknadsbehov, men där några av dem ännu inte är etablerade.

Myndigheten har också gjort ett par mindre undersökningar med avseende på de kvalifikationer som arbetsgivare anser att de sökande behöver och vilka arbetsuppgifter som ska utföras. Det gäller en stickprovsundersökning bland platsannonser och myndigheten har även studerat några exempel på kommuner som på ett strategiskt sätt arbetar med så kallade kompetenstrappor.

Ett flertal möten har genomförts med branschorganisationer, myndigheter och andra aktörer för att diskutera och analysera behovet av krav på nationellt likvärdigt innehåll för dessa utbildningar. Under träffarna har en avstämning skett av de olika yrkesrollerna, vilka beröringspunkter som finns mellan olika yrkesroller och om företrädarna ser behov av nya yrkesroller inom området. Vidare har diskussionerna innefattat vilka krav som behöver uppfyllas för att utbildningarna ska vara eftergymnasiala och därmed kvalificera sig som yrkeshögskoleutbildningar. I sammanhanget har myndigheten även tagit tillfället i akt och frågat om det finns regelverk, nuvarande eller kommande certifieringar som kan påverka behovet av föreskrifter om nationellt likvärdigt innehåll i utbildningar. Myndigheten har även genomfört ett möte med Utredningen om reglering av yrket undersköterska (S 2017:07) som ska lämnas till regeringen senast den 30 april 2019.

2 Bakgrund

2.1 Yrkeshögskolan

Myndighetens uppdrag är att säkerställa att eftergymnasiala utbildningar som svarar mot arbetslivets behov kommer till stånd. Vilka yrkesroller som utbildningen ska leda till avgörs inom ramen för ansökan om att få bedriva utbildning och genom arbetslivets initiativ.

Den sökande utbildningsanordnaren har tillsammans med representanter från arbetslivet kommit fram till vad en utbildning ska innehålla för att leda fram till en viss yrkesroll. Någon egentlig samordning av innehållet i en yrkeshögskoleutbildning - utbildningsanordnare och arbetslivsrepresentanter emellan - sker som regel inte utan utbildningarna kan variera när det gäller namn, innehåll och antal yrkeshögskolepoäng. Ibland har branschorganisationer på nationell nivå tagit initiativ till standardisering av utbildningars innehåll och förkunskaper i syfte att tydliggöra den aktuella yrkesrollen.

Arbetslivet på lokal och regional nivå medverkar i framtagandet av utbildningar och påverkar innehållet, vilket lett till att utbildningar har åtminstone delvis olika mål beroende på behov av regionala och lokala anpassningar. Ett nära samarbete mellan arbetslivet och en utbildningsanordnare på den lokala eller regionala nivån är en väsentlig, bärande

¹ Det gäller enbart de ansökningar som bygger på en pågående utbildning.

del i konstruktionen av yrkeshögskolan. Syftet med detta är att skapa tydliga incitament för utbildningsanordnare och arbetsliv att tillsammans driva utbildningar med hög och jämn kvalitet, som snabbt leder till anställning eller eget företagande.

Behovet av utbildningar på eftergymnasial nivå har ökat inom välfärdsområdet, vilket avspeglas i att antalet ansökningar om att bedriva yrkeshögskoleutbildning inom sektorn nästan har fördubblats sedan starten 2009.

2.2 Förändrade yrkesroller

Det finns tydliga tecken på att det finns ett ökat behov av utbildningar som leder till yrkesroller som i sin tur avlastar andra yrkesroller – särskilt inom välfärdssektorn. I de flesta fall är det samhällsutvecklingen i allmänhet och ökad komplexitet inom flera yrkesroller i synnerhet, som lett till behovet. Arbetet med att effektivisera och förändra mixen mellan olika yrkesgrupper för att få rätt kompetens för rätt yrkesgrupp försvåras om det inte är tydligt vad olika yrkesroller ska ha för kompetens och hur den förvärfvas. Inom välfärdssektorn behöver den uppgiftsväxlingen vara tydlig, så att kompetenskraven uppfylls av den yrkesroll som ska avlasta en annan. Ett exempel är inom hälso- och sjukvården där undersköterskor i flera fall kan ta över uppgifter som sjuksköterskor tidigare gjort. Det ställer krav på att man säkerställer att undersköterskorna har rätt kompetens. För att bidra till den kompensväxlingen finns det idag påbyggnadsutbildningar för undersköterskor inom yrkeshögskolan. Behovet av specialistutbildade undersköterskor har vuxit fram successivt med början i mycket liten skala inom den kvalificerade yrkesutbildningen (KY-utbildningen) från mitten av 2000-talet. Det är först på senare tid som utbildningen har hittat sina former avseende omfång och innehåll.

Ett tecken på att specialistundersköterskeutbildningen har hittat sina former är att myndigheten får signaler om att företrädare för högskolesektorn inom hälso- och sjukvårdsområdet är angelägna om att utveckla arbetet med generell validering av denna yrkeshögskoleutbildning för fortsatta studier inom sjuksköterskeprogrammet. Från högskolesektorn anges att det skulle underlätta om åtminstone ett grundpaket av utbildningen till specialistundersköterska omfattas av nationellt likvärdigt innehåll.² Innehållet i utbildningen till specialistundersköterska inom yrkeshögskolan kommer med största sannolikhet att påverkas av vilken reglering och kompetenskrav som framgent kan komma att gälla för yrkesrollen undersköterska.

Andra områden där behovet av yrkesroller som avlastar andra yrkesroller växer är skolområdet och det sociala området. Sådana yrkesroller är exempelvis lärarassistent och specialistbarnskötare respektive socialadministratör. Dessa yrkesroller är dock helt nya i yrkeshögskolan. Utbildningar till lärarassistent och socialadministratör påbörjades hösten 2018 – medan utbildningar till specialistbarnskötare/pedagog i förskola är föremål för bedömning i 2018-års ansökningsomgång till yrkeshögskolan.

2.3 Nationellt likvärdigt innehåll

Av 2 kap 8 § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan (YHF) framgår att myndigheten får meddela föreskrifter för utbildningar med inriktning som kräver nationellt likvärdigt innehåll om vilka kunskaper, färdigheter och kompetenser som alla studerande ska ha uppnått vid utbildningens slut. Det ska vara fråga om en utbildning som

1. det ställs vissa krav på i lag eller förordning,

² Intervju med Pia Pettersson, programansvarig för sjuksköterskeprogrammet vid Högskolan Kristianstad, den 7 december 2018.

2. leder till ett yrke eller en funktion där det ställs vissa krav på utbildningens examen för att legitimation för yrket eller funktionen ska kunna utfärdas eller där det ställs andra krav på utbildningen för behörighet, godkännande eller certifiering för yrket eller funktionen,

3. leder till ett yrke som har en samhällsviktig funktion, eller

4. av säkerhetsskäl måste ha ett nationellt likvärdigt innehåll.

Myndigheten får även meddela föreskrifter om andra utbildningar med inriktning som kräver nationellt likvärdigt innehåll än sådana som anges i första stycket.

Innan myndigheten meddelar föreskrifter ska man samråda med berörda myndigheter och organisationer.

När det gäller utbildningar inom yrkeshögskolesystemet kännetecknas de av att de ska svara mot arbetslivets behov. Det innebär att vissa utbildningar kan vara attraktiva på kort sikt och fylla arbetslivets behov av arbetskraft men kanske inte i första hand kännetecknas av stabilitet på arbetsmarknaden.

Inom andra områden finns det ett kontinuerligt behov av likartade utbildningar över tid, vilket innebär att de är mer stabila inom utbildningsområdet. Innehållet i utbildningarna har tagits fram av utbildningsanordnare, branschorganisationer samt det anställande arbetslivet. På så sätt har utbildningarna utvecklats för att möta de krav som arbetslivet ställer. Innehållet i sådana utbildningar kan ha behov av att standardiseras genom föreskrifter.

Det faktum att samma yrkesroll ibland utbildas inom ramen för flera olika utbildningssystem – där yrkeshögskolan är ett – försvårar också utvecklingen avseende ett nationellt likvärdigt innehåll. Det kan ha betydelse i de fall utbildningar standardiseras genom föreskrifter av myndigheten, samtidigt som utbildningar utanför yrkeshögskolesystemet inte omfattas av kraven.

Hittills har myndigheten meddelat föreskrifter avseende nationellt likvärdigt innehåll för utbildningar som leder till auktorisation inom elinstallation och auktorisation inom högspänning samt utbildningar till instrument- och steriltekniker, tandsköterska och trafiklärare.

2.4 Myndighetens rutiner och tillämpning

Sedan myndigheten bildades 2009 har diskussioner om behovet av utbildningar med nationellt likvärdigt innehåll förts med olika aktörer. Myndighetens bemyndigande att meddela föreskrifter avseende nationellt likvärdigt innehåll i sin nuvarande utformning tillkom 2012.

Myndigheten har fram till våren 2018 varit försiktig när det gäller att använda bemyndigandet. Bedömningen har varit att föreskrifter om likvärdigt innehåll riskerar att medföra en inlåsningseffekt, vilket kan göra det svårt att utveckla utbildningens innehåll för specifika behov i tillräcklig omfattning då kunskapskraven förändras i allt snabbare takt.

Antalet yrkeshögskoleutbildningar som leder till yrkesroller inom välfärdssektorn och som omfattas av nationellt likvärdigt innehåll är i dagsläget därför begränsat. Utbildningar till instrument- och steriltekniker samt tandsköterska är de enda utbildningar som för närvarande omfattas av sådana föreskrifter.

Nedan följer en kort redovisning av vilka bedömningar som myndigheten hittills gjort när det gäller de olika grunderna för att utfärda föreskrifter om nationellt likvärdigt innehåll.

När det gäller välfärdsområdet har myndigheten hittills bedömt att det inte finns någon utbildning inom yrkeshögskolesystemet där det ställs vissa *krav i lag eller förordning*, som motiverar föreskrifter. Samma bedömning gäller om det finns utbildningar där det ställs vissa krav på utbildningens examen för att få *legitimation för yrket* och om det finns *säkerhetsskäl*. Socialstyrelsen har i några fall tagit fram riktlinjer som innehåller kompetenskrav för att utföra vissa arbetsuppgifter men riktlinjerna omfattas inte av kravet på reglering. Statens institutionsstyrelse har riktlinjer som innefattar kompetenskrav för bland annat behandlingspedagoger.

Om en utbildning leder till ett yrke som bedöms ha en *samhällsviktig funktion* och utbildningen dessutom kännetecknas av behov av stabilitet i utbildningssystemet, har myndigheten rätt att meddela föreskrifter. För att få vägledning om vilka yrken som kan omfattas av begreppet samhällsviktig funktion har myndigheten gjort en genomlysning av områden som har samhällsviktiga funktioner. Där utgör hälso- och sjukvårdsområdet ett sådant område. Myndigheten har också gått igenom Socialstyrelsens definition av samhällsviktiga funktioner inom hälso- och sjukvårdsområdet för att få klarhet i vilka yrken inom hälso- och sjukvårdsområdet som kan inordnas under begreppet. Någon uppräkningslista av arbetsuppgifter, yrkesroller eller funktioner som samhällsviktiga finns inte hos Socialstyrelsen.

Ett sätt att använda föreskrifträtten är att anse att alla yrkeshögskoleutbildningar inom hälso- och sjukvårdsområdet leder till ett yrke som bedöms ha en samhällsviktig funktion. Myndigheten anser dock att det skulle vara en för långtgående tolkning. När det gäller yrkesrollen medicinsk sekreterare/vårdadministratör har myndigheten bedömt att den innefattas i begreppet samhällsviktig funktion.

Inom skolområdet gör myndigheten bedömningen att de yrkeshögskoleutbildningar som ges inte kan sorteras in under någon av punkterna i första stycket i bestämmelsen utan istället får regleras med stöd av 2 kap. 8 § andra stycket som avser andra utbildningar med inriktning som kräver nationellt likvärdigt innehåll. Det skulle kunna innebära att det kan finnas ett behov av att använda denna bestämmelse om det handlar om utbildningar som leder till yrken där man har ansvar för att stödja unga och vuxna som har särskilda vård- eller omsorgsbehov i skolan eller på olika institutioner. Å andra sidan skulle det innebära att utbildningar som leder till yrken där arbetsuppgifterna till största del är administrativa inte på samma sätt kan anses kräva nationellt likvärdigt innehåll.

Myndigheten har under 2018 beslutat om en ny rutin i arbetet med nationellt likvärdigt innehåll. Den innebär en delvis ny tillämpning av regelverket. Rutinen är en följd av riksdagens och regeringens beslut om ökad långsiktighet och stabilitet i yrkeshögskolan.³ I regeringens proposition 2015/16:198 *En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap* framförs att yrkeshögskolan behöver förändras och bli mer långsiktig. Främst handlar det om att utbildningar ska finnas under längre tid och inte omprövas med lika korta intervaller som idag men även om önskemål om ett mer likvärdigt innehåll. Av propositionen framgår att regeringen anser att kortsiktigheten är ett problem för elever i gymnasieskolan som vill fortsätta med studier i yrkeshögskolan men som inte kan vara säkra på att den planerade utbildningen finns kvar när det är dags att ansöka.⁴

I propositionen förs också ett resonemang om att samhällsviktiga utbildningar skulle kunna omfattas av nationellt likvärdigt innehåll samt långsiktighet med möjlighet till

³ Prop. 2015/16:198 En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap. Utbildningsutskottets betänkande 2016/17:UbU5 En stärkt yrkeshögskola

⁴ Prop. 2015/16 En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap, sidan 10

progression är särskilt viktig inom vårdsektorn. Genom att reglera innehållet i vissa utbildningar och ge fler utbildningsomgångar skapas förutsägbarhet och kontinuitet för vissa utbildningar, något som främjar både studerande och arbetsgivare.⁵

Den nya rutinen innebär att myndigheten, antingen genom en egen bedömning eller genom skrivelser från branschorganisationer identifierar behovet av föreskrifter.⁶ Myndigheten samlar in underlag och sammanställer det i en promemoria som därefter föredras för generaldirektören som fattar beslut om att ett föreskriftsarbete ska inledas.

Tidigare sattes föreskriftsarbetet igång direkt och beslut om att gå vidare med föreskrifter kom senare i processen, vilket ledde till att de branschorganisationer som påtalat behovet av föreskrifter fick vänta länge på besked om myndigheten avsåg att meddela föreskrifter. Det nya arbetssättet innebär att myndigheten mycket snabbare kan lämna besked om föreskrifter kommer att meddelas eller inte. Regleringsarbetet innefattar en bedömning av om föreskrifterna även ska reglera kursinnehåll och förkunskapskrav.

Vissa branschorganisationer inom välfärdsområdet har också engagerat sig och lämnat in skrivelser om att myndigheten ska föreskriva om att vissa utbildningar ska ha ett nationellt likvärdigt innehåll. Samtidigt som myndigheten själv analyserat behovet av föreskrifter, har olika branschföreträdare inom välfärdssektorn sett behov av att innehållet i olika utbildningar standardiseras. Som skäl har man bland annat uppgett att ett likvärdigt innehåll leder till ökad anställningsbarhet över hela landet och inte bara i den region där utbildningen genomförs.

En utmaning är att tillsammans med aktörerna komma fram till ett lämpligt utbildningsinnehåll för yrkesroller som finns inom välfärdssektorn. Finns det flera branschorganisationer och andra intressenter, kan deras syn på en yrkesroll ibland skilja sig åt. Inom vissa sektorer finns inte tydliga branschkonstellationer, som myndigheten kan kommunicera med. Dessa strukturella förutsättningar påverkar myndighetens möjligheter att ta fram ett utbildningsinnehåll som de berörda aktörerna kan enas om.

Beslutet om nationellt likvärdigt innehåll för utbildning till instrument- och steriltekniker, men också ett påbörjat arbete om att meddela föreskrifter om stödpedagog inom funktionshinderområdet, är kopplat till myndighetens nya rutiner och arbetssätt.

3. Kartläggning av YH-utbildningar inom välfärdsområdet

Inom yrkeshögskolan är det varje utbildningsanordnare som, tillsammans med representanter för arbetslivet i utbildningens ledningsgrupp, ansvarar för de övergripande målen och kursernas innehåll. Det gör att lärandemålen kan se olika ut till skillnad mot högskolans utbildningar där examensmålen för till exempel sjuksköterskeexamen anges i högskoleförordningen (1993:100) och då gäller för alla utbildningar i hela landet.

Utbildningarna i sammanställningen avsnitt 3.1 utgörs av utbildningsinriktningar som för närvarande bedrivs inom yrkeshögskolan. Utbildningar till specialistundersköterska har många olika inriktningar, men i den här rapporten har myndigheten fokuserat på det innehåll som är gemensamt för utbildningarna. De utbildningar som beskrivs kan inom varje inriktning variera avseende utbildningslängd och innehåll, beroende på vad arbetslivet har ställt för krav en enskild utbildning. Förutom de kurser som nämns i genomgången kan alltså enskilda utbildningar ha andra kurser som ingår i utbildningsplanen.

Enligt regeringsuppdraget ska det av redovisningen bland annat framgå de berörda utbildningarnas kvalifikationsnivå, huvudsakliga mål och innehåll och utbildningarnas

⁵ Prop. 2015/16 En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap, sidan 22 och sidan 49.

⁶ Dnr MYH 2018/3951

relation till andra utbildningar inom till exempel gymnasieskola och högskola. I det följande redogörs för utgångspunkterna för myndighetens redovisning av kvalifikationsnivåer.

Sveriges referensram för kvalifikationer (SeQF) bygger på en gemensam europeisk referensram för kvalifikationer EQF – European Qualification Framework, vilken många europeiska länder är anslutna till. Avsikten med SeQF är att synliggöra allt resultat av lärande oavsett hur det är förvärvat. På så sätt blir det lättare att jämföra kvalifikationer från studier och arbetsliv både nationellt och internationellt. Utfärdare av kvalifikationer vars resultat av lärande inte är författningsreglerade kan ansöka hos Myndigheten för yrkeshögskolan om att få en nivåinplacering av sin kvalifikation.

Av 2 kap. 13 § i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan (YHF) framgår vilka krav som ställs för att en utbildning ska få avslutas med en yrkeshögskoleexamen. Kunskaperna ska vara specialiserade inom arbets- eller studieområdet, den studerande ska kunna utföra specialiserade arbetsuppgifter, lösa sammansatta problem, kommunicera åtaganden på minst ett främmande språk och utbildningen ska leda till att den studerande självständigt kan behandla innehåller i ett arbets- eller studieområde. Utbildningen måste omfatta minst 200 yrkeshögskolepoäng och ett självständigt arbete (examensarbete) ska ingå.

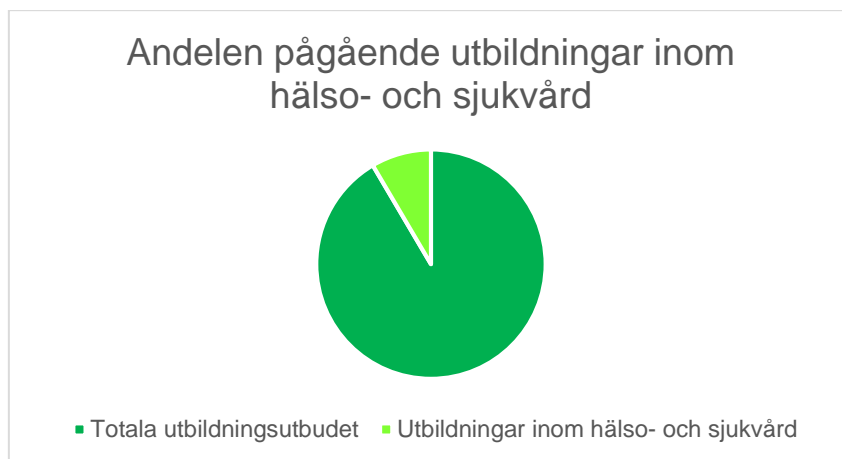
Enligt förordningen (2015:545) om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande, bilaga 2, motsvarar en yrkeshögskoleexamen nivå 5 i kvalifikationsramverket medan en kvalificerad yrkeshögskoleexamen motsvarar nivå 6.

Gymnasieexamen eller slutbetyg från gymnasieskolan eller vuxenutbildningen motsvarar nivå 4 likaså godkänt resultat från allmän kurs på gymnasial nivå från folkhögskola. Gymnasieingenjörsexamen motsvarar nivå 5.

Examen på grundnivå i högskolan motsvarar nivå 6, examen på avancerad nivå motsvarar nivå 7 och examen på forskarnivå motsvaras av nivå 8.

3.1 YH-utbildningar inom hälso- och sjukvårdsområdet

Utbildningar inom hälso- och sjukvård utgör ett av de största områdena inom yrkeshögskolans utbildningsutbud. Denna volym har varit stabil under de år utbildningsformen har funnits. Hösten 2018 utgör de pågående utbildningarna knappt tio procent av totala antalet utbildningar.

Myndigheten har sedan starten 2009 arbetat med att ta fram analyser av arbetsmarknadens behov. Det arbetet bedrivs i nära samarbete med olika branschorganisationer. Inom Hälso- och sjukvårdsområdet har naturliga samtalsparter varit Sveriges kommuner och landsting (SKL), Vård- och omsorgscollege, Statens institutionsstyrelse, Svenska tandsköterskeförbundet, Vårdföretagarna (Almega) samt Svenska vård.

Vad gäller specialistundersköterskor får myndigheten i sitt analysarbete signaler om svårigheter att rekrytera sådan kompetens, att man ser stora pensionsavgångar som i sig leder till ökat behov av personer med sådan kompetens. Behovet av arbetskraft finns över hela landet. Det finns utöver det ett stort behov av psykiatrikunnig personal inom såväl LSS-området som vård och omsorg.

Nedan följer redovisningen av yrkeshögskoleutbildningar inom området.

Ambulanssjukvårdare (200 YH-poäng, SeQF-nivå 5)

Utbildningen är en specifik form av specialistundersköterska och har en relation till gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram med yrkesutgång hälso- och sjukvård.

De övergripande målen för dessa utbildningar är bland annat specialiserade kunskaper i prehospitat akutsjukvård och prehospitat medicinteknisk utrustning samt lagstiftning och dokumentation. Vidare leder utbildningarna till färdigheter i att kunna bedöma och behandla akutmedicinska tillstånd samt kompetenser att agera professionellt och säkert vid katastrofer och liknande händelser. Det huvudsakliga innehållet, förutom LIA (lärande i arbete), är bland annat kurser i prehospitat sjukvård, arbetsmiljö och ergonomi samt dokumentation och journalhantering.

Ambulanssjukvårdaren kan anses avlasta ambulanssjuksköterskan, som utbildas inom högskolan på specialistsjuksköterskeprogrammet med inriktning mot ambulanssjukvård.

Utbildningen ges enbart inom yrkeshögskolan.

Apotekstekniker (300 YH-poäng, SeQF-nivå 5)

Utbildningen leder till en specialiserad säljarroll inom apotekbranschen. Den bygger inte vidare på något specifikt gymnasieprogram.

De studerande får kunskaper inom varuhantering och butiksekonom, men även kunskaper i grundläggande farmaceutiska begrepp och medicinsk terminologi samt specialiserade kunskaper inom egenvården och grundläggande läkemedelskunskap. Utbildningarna ger de studerande färdigheter i att avgöra när en kund ska hänvisas till sjukvård istället för egenvård och i att kunna tillämpa gällande receptföreskrifter, läkemedelsförmåner och läkemedelslag. De studerande får då kompetenser att planera, leda och ansvara för egenvården på ett apotek samt leda och ansvara för den dagliga driften på ett apotek. Kurser som ingår är bland annat butiksekonomi och försäljning, egenvård, medicinsk grundkurs för apotekstekniker samt recepthantering och registrering. Utbildningarna innehåller även lärande i arbete (LIA).

Utbildningen leder till en yrkesroll som avlastar farmaceuter och receptarier, vilka utbildas inom högskolan på receptarie- och apotekarprogrammet.

Instrument- och steriltekniker (300 YH-poäng, SeQF-nivå 5)

Utbildningen leder till en specifik yrkesroll som har som arbetsuppgift att rengöra, desinficera, kontrollera och paketera medicinsk utrustning och gods. Arbetsplatsen är vanligtvis på en steril- och operationsenhet eller på en tandvårdsklinik.

De övergripande målen utgörs av kunskaper i rengörings-, desinfektion- och steriliseringsprocesser. Färdigheterna består i att kunna utföra specialiserade arbetsuppgifter inom rengöring, desinfektion- och steriliseringsprocesser, tester och kontroller av utrustning inom dessa områden. Detta leder till att de studerande får kompetenser att självständigt arbeta som instrument- och steriltekniker med fokus på patientens säkerhet. Kurser som ingår, förutom LIA, är bland annat anatomi och instrumentkunskap, mikrobiologi, vårdhygien, smittskydd och rengöring och desinfektion samt sterilisering.

En steriltekniker avlastar inte andra arbetsgrupper.

Medicinsk fotterapeut (300 YH-poäng, SeQF-nivå 5)

Utbildningen leder till arbete med avancerad medicinsk vård av fötter, till exempel som en del i vården av diabetiker. En relation till gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram finns då förkunskapskraven ofta anges till specifika kurser från detta program.

Det övergripande målet är att den studerande ska kunna verka självständigt som fotterapeut inom hälso- och sjukvården som anställd eller egen företagare. Kurser som ingår, förutom LIA, är bland annat företagsekonomi och medicinsk fot-terapi.

En medicinsk fotterapeut kan inte sägas avlasta någon särskild yrkesgrupp inom hälso- och sjukvårdsområdet utan arbetar specifikt inom fotterapiområdet.

Det finns många olika privata utbildningar till yrkesrollen fotterapeut i Sverige. Inom yrkeshögskolan bedrivs enbart de till medicinsk fotterapeut.

Ortopedtekniker (400 YH-poäng, SeQF-nivå 5)

En ortopedtekniker tillverkar, justerar och reparerar ortopedtekniska hjälpmedel som proteser och ortoser.

Efter utbildningen ska de studerande bland annat ha kunskaper i funktion, material, tillverkningstekniker och kvalitetskriterier gällande ortopedtekniska hjälpmedel. Färdigheterna består i att kunna tillverka, justera och reparera ortopedtekniska hjälpmedel och det leder bland annat till kompetenser för att kunna vara en aktiv del av och bidra till diskussionen inom ett ortopedtekniskt arbetslag. Kurser som ingår, förutom LIA, är till exempel anatomi och fysiologi, biomekanik samt produktions- och tillverkningsteknik.

Ortopedtekniker arbetar tillsammans med ortopedingenjörer och arbetet utförs ofta i team. Inom högskolan finns utbildningar till ortopedingenjör.

Skötare inom psykiatri (400 YH-poäng, SeQF-nivå 5)

Utbildningen har inga särskilda förkunskapskrav från vård- och omsorgsprogrammet.

Förutom LIA innehåller utbildningen bland annat kurser i psykiatrisk omvårdnad, psykiatrisk vård och omsorg i ett samhällsperspektiv samt psykiatriskt omvårdnadsarbete.

En skötare avlastar andra yrkeskategorier inom psykiatrin som till exempel en undersköterska.

Inom kommunal vuxenutbildning finns yrkespaket med inriktningen vårdbiträde respektive undersköterska samt en yrkesutgång psykiatri från vård- och omsorgsprogrammet.

Tandsköterska (325 YH-poäng, SeQF-nivå 5)

Tandsköterskan assisterar tandläkare och har under senare år fått fler självständiga arbetsuppgifter såsom att ge lokalbedövning och ta röntgenbilder.

För denna utbildning har myndigheten meddelat föreskrifter (MYHFS 2016:3) om nationellt likvärdigt innehåll i utbildningen. I utbildningen ingår, förutom LIA, bland annat kurser i odontologi och teamtandvård. Innehållet i föreskrifterna har arbetats fram tillsammans med branschen. Föreskrifterna reglerar enbart utbildningar som bedrivs inom yrkeshögskolan.

Det finns även två privata utbildningar till tandsköterska. Inom högskolan utbildas tandläkare och tandhygienister.

Specialistundersköterska (200 YH-poäng, SeQF-nivå 5)

Utbildningarna till specialistundersköterska inom yrkeshögskolan har många olika inriktningar, till exempel barn och ungdomar, operation, intensivvård och/eller anestesi, demens, äldreomsorg, psykiatri, välfärdsteknologi eller palliativ vård. Gemensamt är att det krävs att de som söker till utbildningen har arbetat som undersköterska och vanligtvis krävs även att de sökande har läst någon eller några specifika kurser inom vård- och omsorgsprogrammet. Denna utbildningsinriktning har en tydlig relation till gymnasieskolan vård- och omsorgsprogram där det går att läsa olika inriktningar.

En specialistundersköterska ska efter avslutad utbildning ha specialiserade kunskaper i utbildningens inriktning, färdigheter att planera, genomföra och dokumentera vårdinsatser samt kompetenser att handleda andra inom området.

Det huvudsakliga innehållet, förutom inriktningens specialitet, utgörs av kurser i handledning, kommunikation, dokumentation, kvalitetsarbete och ibland även välfärdsteknologi samt LIA.

En specialistundersköterska avlastar sjuksköterskan genom att till exempel ha ansvar för arbetsledning och dokumentation. Gymnasieskolan har en yrkesutgång benämnd hälso- och sjukvård, psykiatri samt äldreomsorg. Inom komvux finns yrkesutgången undersköterska. Inom högskolan finns specialistsjuksköterskeprogrammet med olika inriktningar.

Vårdadministratör/medicinsk sekreterare (400 YH-poäng, SeQF-nivå 5)

En medicinsk sekreterare/vårdadministratör kan arbeta med att klassificera diagnoser enligt DRG, Diagnos Relaterade Grupper.

De övergripande målen utgörs bland annat av kunskaper i medicinsk dokumentation, medicinsk terminologi och vårdjuridik, färdigheter i att hantera medicinsk dokumentation i den patientnära vården och kompetens att fungera som ett kvalificerat administrativt stöd inom vården. Kurser som ingår, förutom LIA, är bland annat anatomi och sjukdomslära, medicinsk dokumentation och vårdjuridik samt ekonomi och organisation.

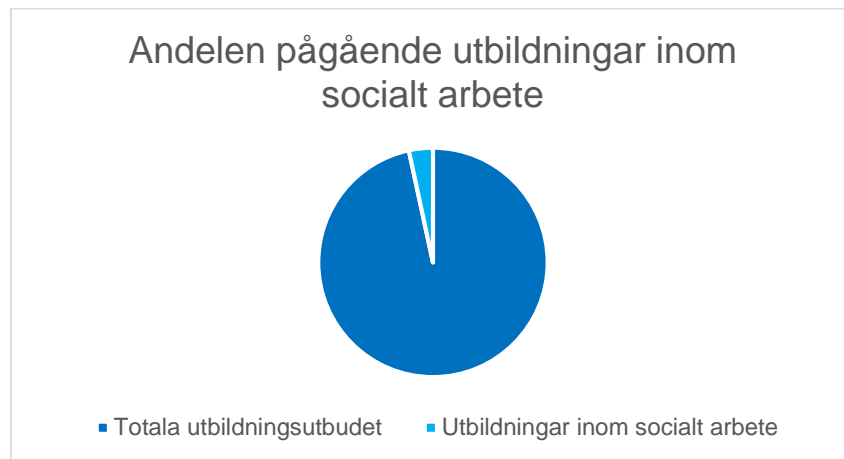
På Umeå universitet är det även möjligt att läsa det vårdadministrativa programmet om 180 högskolepoäng. Utbildningen där är inriktad mot vårdadministrativt arbete inom flera delar av bland annat hälso- och sjukvården, vårdcentraler, företagshälsovård, privata vårdinrättningar, läkemedelsindustri och medicinska forskningsverksamheter. Utbildningen har två examensmöjligheter, en tvåårig högskoleexamen och en treårig kandidatexamen.

Inom folkbildningen finns en tvåårig utbildning till medicinsk sekreterare.

3.2 YH-utbildningar inom socialt arbete

Utbildningar inom socialt arbete är ett litet område inom yrkeshögskolans utbildningsutbud. Det är ett mer föränderligt område jämfört med till exempel hälso- och sjukvårdsområdet. Utbildningar till integrationspedagog och socialadministratör har tillkommit på senare tid. I yrkeshögskolans utbud har det också nyligen startat en

utbildning till aktiveringspedagog inom LSS. Hösten 2018 utgör de pågående utbildningarna drygt tre procent av-det totala utbildningsutbudet.

I analysarbetet för utbildningar inom området socialt arbete samarbetar myndigheten framförallt med SKL, Vård- och omsorgscollege, Statens institutionsstyrelse samt Svenska vård.

Myndigheten uppfattar att det finns brist på kvalificerad personal på HVB- och LVM-boenden. Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan har legat på en stabil nivå över tid för att möta efterfrågan av kompetens inom respektive yrkesroll.

Stödpedagog (200 YH-poäng, SeQF-nivå 5)

Stödpedagog är en relativt ny titel som är på väg att bli vedertagen. Yrkesrollen har dock funnits sedan länge men med olika titlar. En stödpedagog arbetar som en resurs framförallt med personer med funktionsnedsättningar inom till exempel LSS-verksamheter eller inom särskolan.

Efter avslutad utbildning ska den studerande bland annat ha kunskaper om intellektuella, neuropsykiatriska och psykiska funktionsnedsättningar och dess orsaker och konsekvenser i vardagen samt kunskaper om regelverket som reglerar arbetsområdet. En studerande uppnår bland annat färdigheter i att tillämpa individanpassade pedagogiska metoder som främjar självständighet och delaktighet och får kompetens för att stödja brukarens i kontakter med dennes nätverk för att främja brukarens delaktighet och självständighet. Kurser som ingår, förutom LIA, är till exempel socialt arbete, lagstiftning och organisation, funktionsnedsättningar och kommunikation, välfärdsteknik och kognitivt stöd.

Det finns två olika yrkesutgångar från gymnasieskolan som ligger nära utbildningarna till stödpedagog innehållsmässigt; stöd- och service inom funktionshinderområdet från barn- och fritidsprogrammet samt funktionshinderområdet från vård- och omsorgsprogrammet.

Stödpedagogen avlastar inte någon annan yrkesgrupp.

Behandlingsassistent/behandlingspedagog (400 YH-poäng SeQF-nivå5)

Detta är utbildning som kan ha olika inriktningar, exempelvis missbruk. Den leder till kompetenser att självständigt arbeta som behandlare på HVB-hem, SIS-institutioner och

andra verksamheter. Det är en yrkesroll som arbetar nära den som är inskriven på behandlingshemmet.

De övergripande målen är bland annat kunskaper i samtalsmetodik, behandlingens grunder, lagstiftning, dokumentation och journalföring. De studerande ska få färdigheter i att hantera konflikter och lösa problem samt hantera dokumentation. Kurser som kan ingå, förutom LIA, är till exempel behandlingsmetoder och förhållningssätt, psykiatri, socialpedagogik och socialrätt och dokumentation.

Utbildningar till behandlingspedagog finns även inom folkbildningen. Här återfinns anslutna medlemmar i branschorganisationen BALSAM (en branschorganisation för utveckling och kvalitetssäkring av tvååriga socialpedagogiska yrkesutbildningar anordnade av folkhögskolor i form av yrkeshögskoleutbildning eller folkhögskoleutbildning). Utbildningarna är eftergymnasiala och kännetecknas av olika utbildningsområden som gemensamt utarbetats och godkänts av BALSAM-skolorna. Varje skola har samtidigt sin specifika profil. De har ett framtaget policydokument benämnt: Normerande utbildningsområden för BALSAMS medlemsskolor för tvåårig eftergymnasial socialpedagogisk/behandlingspedagogisk yrkesutbildning. Här beskrivs utbildningsinnehåll och vad deltagaren ska uppnå avseende utbildningsmål.

Inom högskolan finns utbildningar inom det beteendevetenskapliga området.

Integrationspedagog (225 YH-poäng SeQF-nivå 5)

Utbildningen bygger inte vidare på något specifikt gymnasieprogram. En integrationspedagog bidrar till nyanlända personers integration i samhället samt ger individuellt stöd till människor i en utsatt situation.

Utbildningen ger specialiserade kunskaper i integration och interkulturell pedagogik samt färdigheter i att bemöta och vägleda en utrikes född elev.

Inom folkbildningen finns en särskild kurs integrationspedagog som omfattar ett år på eftergymnasial nivå.

Socialadministratör (300 YH-poäng SeQF-nivå 5)

Detta är en administrativ utbildning med inriktning mot arbete inom offentlig eller privat social verksamhet.

Utbildningen ger kunskaper om branschen, ekonomi, lagstiftning och relevanta IT-system. Vidare ger den färdigheter i administrativ tillämpning av lagstiftningen samt handläggning av ekonomiska ärenden. Den studerande ges kompetens för att självständigt arbeta med administration och enklare ekonomi inom socialt arbete.

Yrkesrollen ska avlasta socialsekreterarna genom att utföra kvalificerade administrativa uppgifter, som till exempel dokumentation som inte kräver en socionomexamen.

Hösten 2018 startades de två första yrkeshögskoleutbildningarna som leder till socialadministratör.

3.3 YH-utbildningar inom skolområdet

På senare tid har ansökningar om utbildningar som har anknytning till skolområdet ökat. Ansökningarna visar på en stark arbetslivsanknytning och en tydligt beskriven efterfrågan.

Yrkeshögskoleutbildningar med syfte att avlasta personal inom skolan är ett nytt område inom yrkeshögskolans utbildningsutbud och fortfarande relativt begränsat. Hösten 2018 omfattar de pågående utbildningarna knappt en procent av det totala antalet. Eftersom

utbildningsinriktningarna är nya har myndigheten ännu ingen tydlig bild av hur väl de möter arbetslivets kompetenskrav.

Studiehandledare på modersmål (200 YH-poäng, SeQF-nivå 5)

De flesta utbildningar omfattar 200 yrkeshögskolepoäng. De påminner om de utbildningar till elevassistent som finns på gymnasieskolan men med inriktning mot att guida nyanlända personer in i det svenska skolsystemet.

De studerande får specialiserade kunskaper i interkulturell pedagogik samt det svenska skolsystemet i jämförelse med hur det kan se ut i andra länder. Den studerande på utbildningen får färdigheter i att lära ut studieteknik och kompetens att vägleda nyanlända elever i skolan.

Inom folkbildningen finns en utbildning till studiehandledare på eftergymnasial nivå.

Lärarassistent (200 YH-poäng, SeQF-nivå 5)

De tre utbildningar som bedrivs inom yrkeshögskolan från och med hösten 2018 omfattar 200 yrkeshögskolepoäng. En av utbildningarna ska leda till en administrativ funktion inom skolan. Den ger kunskaper om skolans organisation och administration. Tillsammans med färdigheter i att använda de digitala verktyg som används inom skolvärlden ger det färdigheter i att avlasta lärarnas administrativa arbete.

De två andra utbildningarna har inslag av pedagogik, som ger färdigheter i att vara läraren behjälplig i klassrummet eller stötta enskilda elever.

Inom folkbildningen finns ett knappt 20-tal utbildningar till lärarassistent/elevassistent på såväl gymnasial nivå som eftergymnasial nivå. De är ettåriga och har ofta ett innehåll som innefattar såväl administration som elevvård.

Yrkesutgången elevassistent inom gymnasieskolan har ett innehåll som till viss del motsvarar innehållet i yrkeshögskoleutbildningarna till lärarassistent. Även yrkesutgången IT-administratör har ett närliggande innehåll.

Det finns även yrkespaket inom komvux med benämningen elevassistent bas/elevassistent påbyggnad samt administratör.

4. Underlag från arbetslivet – några iakttagelser

4.1 Kompletterande kompetenser och karriärutveckling – några exempel

Trots att det idag är svårt att rekrytera utbildad personal till vissa välfärdsyrken - exempelvis vissa lärargrupper, förskollärare och sjuksköterskor - har kommuner, landsting och regioner lyckats rekrytera så många att antalet anställda inom flera av dessa välfärdsyrken ändå har ökat i numerär de senaste åren. Arbetsgivarna har också rekryterat andra kompetenser inom yrken som kan avlasta. Kommuner, landsting och regioner jobbar med strategin *Använd kompetens rätt* och ser över arbetsfördelningen mellan olika yrkesgrupper samt skapar även nya yrkesgrupper.⁷

Det finns många olika exempel på hur olika kommuner arbetar med kompletterande kompetenser för avlastning och utveckling inom välfärdssektorn – särskilt tydligt är det inom skolområdet. Nedan redovisas några av dessa exempel:

I Malmö pågår ett försök med elevkoordinatorer som arbetar med mer sociala och relationella uppgifter i skolan. Bakgrunden är en stor lärarbrist, en hög andel utrikes födda elever och stora socioekonomiska skillnader i kommunen. Tanken är att elevkoordinatorerna ska avlasta lärare, så att de får mer tid att ägna sig åt det som är kärnan i professionen. Elevkoordinatorerna bedöms komma att spela en viktig roll i det trygghetsskapande arbetet på skolorna. De ska bygga relationer med eleverna och föräldrar på ett långsiktigt och proaktivt sätt, men de ska även utföra en del administrativt arbete. Utbildningsförvaltningen i Malmö bedömer att tjänsten kräver en akademisk utbildning, men att det inte nödvändigtvis behöver röra sig om en utbildning med inriktning mot skolan. Det kan handla om psykologer eller andra personer med meritering som på ett eller annat sätt har med relationsbyggande och sociala sammanhang att göra.⁸

Ett annat exempel från Malmö är ett utvecklingskoncept i förskolan som kallas för *Förskolekarriär* som tar ett grepp på hela kedjan avseende förskolan från barnskötare till förskolechef inklusive övrig stödpersonal.⁹ Malmö stad har även lämnat in en ansökan om statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning i 2018 års ansökningsomgång med inriktning pedagog i förskolan.

I Göteborgs stad arbetar man utifrån en ny kompetensmodell inom välfärdssektorn som kallas *Levla*. "Levla-modellen" innebär tre olika nivåer av kompetens; bas, fördjupad eller expert. Inom ramen för sin kompetensmodell vänder man sig särskilt till personer mellan 15 och 25 år när man marknadsför modellen för att visa att det går att utvecklas inom vård och omsorg och att nå nya nivåer.¹⁰

Modellen är ett sätt att visa att Göteborgs Stad behöver olika slags kompetens och att det går att utvecklas och göra karriär inom välfärdssektorn. Här beskrivs vad som krävs i form av grund- och vidareutbildning för att ta sig vidare till nästa nivå. Bland annat anges att personer med yrkeshögskoleutbildning inom vård och pedagogik kan ta sig vidare från

⁷ Rapport, SKL: Sveriges viktigaste jobb finns i välfärden, 2018, sid 30.

⁸ <https://pedagog.malmo.se/2018/01/22/kompletterande-kompetenser-inte-bara-avlastning/>

⁹ <https://malmo.se/Forskola--utbildning/Forskola/Jobba-i-forskolan/Utvecklas-med-oss.html>

¹⁰ https://goteborg.se/wps/portal/enhetssida/levla---gor-karriar-inom-var-d-och-omsorg/karriar!/ut/p/z1/04_Sj9CPykyssy0xPLMnMz0vMAfljo8ziTYzcDQy9TAy93cMMDAawcXUJMgw1MPYz9g0z0w8EKAxdHA1NgAoMPAzdDBwDXc38g1xNDAx8TPWjiNFvgAlcDZyCjJyMDQzc_Y2l049HQRSG8cgW6Rfkh0aGOioqAgDIRxS7/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/#htoc-2

basnivå till fördjupningsnivå.¹¹ Göteborgs stad har hösten 2018 lämnat in en ansökan om statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning avseende specialistutbildad barnskötare.

I Linköpings kommun har socialförvaltningen utarbetat en kompetenstrappa där socialsekreterare, biståndsbedömare och LSS-handläggare erbjuds olika typer av kompetensutvecklande insatser kopplat till vilken erfarenhetsnivå medarbetaren befinner sig på. I kompetenstrappan blir det tydligt vilka olika fördjupningsutbildningar som krävs för att nå nya nivåer.¹²

Gemensamt för dessa exempel och för SKL:s strategi *Använd kompetens rätt* är att bristen på kompetens inom välfärdssektorn kräver nya sätt att tänka avseende kompletterande kompetenser.¹³

4.2 Arbetsgivarnas krav varierar

För att få en bild av vilka krav som arbetsgivare ställer för några av de aktuella yrkesrollerna inom välfärdsområdet har myndigheten gjort en genomgång av platsannonser på Arbetsförmedlingens platsbank och ytterligare några rekryteringssajter vid ett par tillfällen under hösten. Stickprovsundersökningen omfattar de mest frekventa yrkesrollerna inom skolområdet, hälso- och sjukvård samt socialt arbete. Flertalet av yrkesrollerna motsvaras i dagsläget av utbildningar som bedrivs inom yrkeshögskolan.

---

¹¹ https://goteborg.se/wps/portal/enhets sida/senior-goteborg/kompetensforsorjning/kompetensmodellen!/ut/p/z1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfljo8ziTYzcDQy9TAy9_f0N3AwcQy28Ap29TI1DLZy1w8EKAxgdHA1NgAoMPAyBCgJdzfyDXE0MDHxM9aOI0W-AAhwNnlKMnlwNDNz9jYjTj0dBFIbxyBbpF-SGhoY6KioCAMb-fCg!/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/

¹² <https://www.linkoping.se/kommun-och-politik/studiebesok/studiebesokspaket-socialforvaltningen/>

¹³ <https://skl.se/arbetsgivarekollektivavtal/personalochkompetensforsorjning/rekryteringsstrategierforvalfardsjobb/en/anvandkompetensenratt.13447.html>

Platsannonser inom skolområdet

Avseende platsannonser inom skolområdet visar ett stickprov den 25 oktober 2018 att det fanns 261 lediga tjänster att söka som har anknytning till denna redovisning. Annonserna fördelade sig enligt följande:

- Lärarassistent 34 st
- Elevassistent 177 st
- Modersmåslärare/Modersmålspedagog 23 st
- Pedagogassistent 25 st
- Skolvärd/Skolvärdinna 2 st

Tjänsterna som lärarassistent är ofta inriktade på arbete mot enskilda elever eller elevgrupper. Några av annonserna beskriver en tjänst av mer administrativ art där lärarassistenten ska utföra arbetsuppgifter som att: hantera frånvaroregistrering, vara rastvärd, närvara i exempelvis omklädningsrum, samplanera och administrera friluftsdagar, förbereda undervisningsmaterial, arbeta på fritidshem under loven och övriga arbetsuppgifter kopplat till skolans verksamhet kan tillkomma. För dessa tjänster krävs vanligtvis i första hand personlig lämplighet alternativt gymnasieutbildning. I de fall som arbetsgivarna kräver eftergymnasial utbildning till lärarassistent anges som regel att yrkesrollens ansvarsområde är att vara en resurs som kan stödja och avlasta lärarens uppdrag att undervisa.

Vid en upprepad sökning bland platsannonser hos Arbetsförmedlingen och rekryteringssajterna Jobbsafari och Offentliga jobb den 7 december 2018 fanns 17 lediga unika tjänster avseende lärarassistent. För fyra av dessa tjänster krävdes eftergymnasial utbildning till exempel lärarassistentutbildning på folkhögskola. För tio tjänster bedömdes någon typ av eftergymnasial utbildning inom pedagogik eller socialt arbete som meriterande men inte ett krav. För tre av tjänsterna krävdes gymnasieutbildning. Således varierar kompetenskraven avseende yrkesrollen lärarassistent. Även innehållet i yrkesrollen varierar. I de platsannonser där innehållet i tjänsten i hög grad inriktas på att lärarassistenten ska avlasta läraren i klassrummet, ställdes oftare krav på eftergymnasial utbildning eller ansågs meriterande.

Innehållet för tjänsterna som elevassistenter är i huvudsak inriktade på arbete med enskilda elever och kräver oftast en avslutad gymnasieutbildning, gärna från barn- och fritidsprogrammet.

För tjänsten till modersmåslärare söker man personer som kan modersmålet väl samt svenska. I dessa annonser varierar kvalifikationskraven – från krav på lärarutbildning till att det är meriterande att ha någon form av pedagogisk utbildning.

Pedagogassistenter påminner om elevassistenter vad gäller beskrivningen av vad en elevassistent ska göra, det vill säga arbete direkt i elevgruppen. För tjänsten krävs gymnasieexamen.

I annonserna till skolvärdinna söker man en person som ska finnas i skolans lokaler och tillgänglig för eleverna i olika situationer på till exempel raster. För dessa tjänster krävs som regel ingen formell utbildning utan ofta erfarenhet av att ha arbetat med barn och ungdomar och ett positivt bemötande. I vissa fall krävs utdrag ur polisens belastningsregister.

Sammantaget framstår arbetsgivarnas kompetenskrav inom detta område som disparata när det gäller yrkesrollerna lärarassistent och modersmåslärare. I övrigt är det relativt tydligt att ingen av de övriga yrkesrollerna tycks kräva eftergymnasial utbildning.

Platsannonser inom hälso- och sjukvård

Sökningen avseende detta område genomfördes den 9 december 2018 och omfattar totalt sex olika yrkesroller.

Ambulanssjukvårdare: Totalt fanns 12 lediga tjänster utannonserade. I samtliga krävdes någon form av eftergymnasial utbildning - antingen utbildning till ambulanssjukvårdare eller specialistutbildad undersköterska inom akutsjukvård. I flera av annonserna beskrivs att ambulanssjukvårdaren ska avlasta yrkesrollen ambulanssjuksköterskan som oftast har en utbildning till specialistsjuksköterska.

Inte i någon av de aktuella annonserna nämns explicit utbildningen till ambulanssjukvårdare inom yrkeshögskolan som ett specifikt krav. Detta kan bero på att många landsting länge strävat efter att rekrytera specialistutbildade ambulanssjuksköterskor och att utbildningen till ambulanssjukvårdare är relativt ny inom yrkeshögskolan. Endast en utbildning till ambulanssjukvårdare har avslutats inom yrkeshögskolan. Två ytterligare utbildningar bedrivs för närvarande inom yrkeshögskolan.

Apotekstekniker: Vid söktillfället fanns 14 lediga tjänster till apotekstekniker. I samtliga fall kräver arbetsgivaren eftergymnasial utbildning inriktad mot apotekstekniker. Inte i någon av annonserna anges att det specifikt ska vara en yrkeshögskoleutbildning. I samtliga annonser anges att den sökande ska vara utbildad apotekstekniker, men det saknas således utbildningsnivå i annonserna.

Medicinsk sekreterare/vårdadministratör: Vid söktillfället fanns 138 lediga tjänster till medicinsk sekreterare/vårdadministratör runt om i Sverige. I ett knappt hundratal av dessa anges att arbetsgivaren kräver en tvåårig eftergymnasial utbildning inom KY/YH. I resten av fallen anges endast att den sökande ska vara utbildad medicinsk sekreterare. Således tycks en eftergymnasial utbildning inom yrkeshögskoleystemet ha etablerat sig hos arbetsgivarna som kvalifikation för denna yrkesroll.

Skötare inom psykiatri: Vid sökningen återfanns 82 lediga tjänster till skötare inom psykiatri. Kompetenskraven varierar och i flera av tjänsterna efterfrågas specialistutbildade undersköterskor med inriktning psykiatri. Inte i något fall efterfrågas en explicit yrkeshögskoleutbildning till skötare i psykiatri. Också bland de utlysta tjänsterna syns att yrkesrollen inte är tydlig, då det i flera fall till dessa tjänster efterfrågas undersköterskor med lång erfarenhet eller behandlingspedagoger eller behandlingsassistenter.

Specialistutbildad undersköterska: Vid sökningen fanns åtta lediga tjänster som rubricerades specialistutbildad undersköterska. I sju fall av dessa var en yrkeshögskoleutbildning meriterande och i ett fall ett krav. I samband med andra sökningar avseende yrkesroller inom hälso- och sjukvård samt socialt arbete har dock arbetsgivaren angivit att man gärna ser specialistutbildade undersköterskor eller undersköterskor med lång erfarenhet som sökande. Även om antalet lediga tjänster vid söktillfället är ringa, tycks det ändå som att fördjupningsutbildningen till specialistutbildad undersköterska har vunnit mark hos arbetsgivarna.

Tandsköterska: I samband med sökningen återfanns 91 lediga tjänster. Inte i någon av kravprofilerna angavs krav på yrkeshögskoleutbildning – i stället användes i de flesta fall att den sökande ska vara utbildad tandsköterska.

Sammantaget visar genomgången av rekryteringsannonser inom hälso- och sjukvårdsområdet att flertalet arbetsgivare kräver någon form av eftergymnasial utbildning för berörda yrkesroller. Dock är det endast avseende yrkesrollerna medicinsk

sekreterare och specialistutbildad undersköterska som det specifikt anges att det krävs yrkeshögskoleutbildning i någon högre utsträckning.

Platsannonser inom socialt arbete

Utbudet av yrkeshögskoleutbildningar inom området är, som nämnts, mycket begränsat avseende volym. Nedan följer resultatet av sökningen avseende kravspecifikationer och kompetenskrav som återfanns för de aktuella yrkesrollerna i december 2018.

Behandlingspedagoger/behandlingsassistenter: Vid sökningen hittades 42 lediga tjänster som benämndes behandlingspedagog, En sökning enbart på yrkesrollen behandlingsassistent gav 59 lediga tjänster. Bland dessa lediga tjänster återfinns även några annonser där man efterfrågar stödpedagoger. I flertalet fall rör det sig om tjänster med likartat innehåll. I flera av rekryteringsannonserna söker arbetsgivaren efter fritidsledare. Utbildningskraven varierar, samtliga arbetsgivare kräver någon form av eftergymnasial utbildning. Yrkeshögskoleutbildning nämns endast i fem fall som ett krav, i ett fall krävs högskoleutbildning – inte i något fall benämns folkhögskoleutbildning som ett explicit krav.

Integrationspedagog: I samband med sökningen återfanns ingen ledig tjänst som benämns integrationspedagog i någon av sökmotorerna. Det kan stämma överens med de besked som SKL lämnat i samband med genomförda möten: nämligen att behovet av integrationspedagoger har minskat betydligt i samband med att antalet nyanlända till Sverige också har minskat.¹⁴

Socialadministratör: Vid sökningen återfanns fyra lediga tjänster. I samtliga fall ställde arbetsgivaren krav på högskoleutbildning till socionom eller motsvarande. Arbetsuppgifterna beskrivs bland annat som att den sökande ska ge stöd och service till socialsekreterarna med telefonkontakter, skicka ut begärda handlingar, tolkbokningar och kontroller med mera. I uppgifterna kan även ingå kvalitetsgranskning, så att ärenden avslutas på ett riktigt sätt och att protokoll förs in i journal. Således tycks även arbetsgivarna betrakta yrkesrollen som en roll som har till uppgift att avlasta socialsekreterare avseende administrativa uppgifter – även om de samtidigt kräver socionomutbildning.

Stödpedagog: I samband med sökningen återfanns 31 lediga tjänster som renodlat benämndes stödpedagog. För samtliga av dessa tjänster krävdes någon typ av eftergymnasial utbildning. I 22 fall nämndes särskilt utbildning inom KY/YH, i ett fall angavs högskoleutbildning inom det sociala området. I övriga fall angavs eftergymnasial utbildning eller motsvarande erfarenhet. Ytterligare ett tiotal lediga tjänster angav annan titulatur – i de flesta fall användes begreppet stödassistent. I dessa fall angavs vård- och omsorgsprogrammet inom gymnasieskolan som det vanligaste kvalifikationskravet. Arbetsuppgifterna som beskrivs i annonserna varierar kraftigt. Vanliga arbetsuppgifter är att ta fram genomförandeplaner och arbetsbeskrivningar med mera. Ofta beskrivs stödpedagogens roll som att hen ska samordna stödassistenternas verksamhet. För arbete som stödassistent krävs, som nämnts, sällan någon eftergymnasial utbildning. Möjligen kan det vara så att stödassistenterna i någon mån avlastar stödpedagogerna.

Sammantaget visar genomgången av rekryteringsannonser inom området socialt arbete att yrkesrollerna endast i liten omfattning har funnit sin form inom yrkeshögskolan. Yrkesrollen behandlingspedagog tycks vara den yrkesroll som tydligast kräver eftergymnasial utbildning, men det verkar fortfarande oklart från vilken utbildningsform som arbetsgivarna föredrar att rekrytera sin personal. Stödpedagog bedöms vara den yrkesroll inom socialt arbete som tydligast har funnit sin kvalifikationsnivå inom ramen för yrkeshögskolan.

¹⁴ Uppgift från SKL i samband med möte den 16 oktober, 2018

4.3 Möten med intressenterna

Sammantaget visar höstens dialog med berörda intressenter inom de olika områdena att de ser positivt på en ökad stabilitet i yrkeshögskolan och att framtagande av utbildningar med nationellt likvärdigt innehåll skulle vara välgörande för ökad tydlighet avseende innehåll och krav. De flesta har varit överens om att arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna har ett arbete att göra när det gäller komma överens om arbetsinnehåll och nivåer.¹⁵ Det är särskilt tydligt inom det pedagogiska området.

Det finns också en förhoppning om att en högre grad av reglering av utbildningsinnehåll för yrkesroller inom välfärdsområdet som utbildas i yrkeshögskolan ska bringa ordning i den rika flora av olika yrkestitlar som finns idag och som i många fall överlappar varandra. Detta gäller inte minst inom socialt arbete.

Flera intressenter har framfört att man gärna ser att ett nationellt likvärdigt innehåll inte blir för detaljerat utan att regleringen består av gemensamma utbildningsmål med ett baspaket av kurser med möjlighet till specifika inriktningar eller regionala profiler.

Inom samtliga områden råder stor kompetensbrist. Detta har också medfört att det finns en mängd lokala initiativ. Inte sällan leder det till att det etableras nya yrkeskategorier på en utbildningsnivå mellan gymnasieskolan och högskolan. Detta har skett inom alla områden med ett gemensamt syfte att avlasta yrkeskategorierna på nästa nivå, så att de kan fokuseras mot de kärnuppgifter som hör dessa yrkesroller till.

Det finns ytterligare ett syfte med att skapa dessa "mellanroller" som kan åta sig expertuppdrag och få mer ansvarsfulla arbetsuppgifter. Det är att skapa kompetenstrappor med tydliga karriärvägar. Detta märks särskilt inom vård och omsorg, men saknas i stor utsträckning inom skolområdet. Några aktörer har också argumenterat för att ha ett fåtal yrkesroller på skolområdet. I diskussionerna har också lyfts att det bör finnas möjligheter att kunna tillgodoräkna sig delar av en yrkeshögskoleutbildning, när individen går vidare till en utbildning på nästa kompetensnivå.

I samband med de dialogmöten som genomförts under hösten har inte några direkta krav från intressenterna ställts på myndigheten att i närtid reglera innehållet i yrkeshögskoleutbildningar till en viss yrkesroll.¹⁶ Myndigheten har sedan tidigare fört dialog med berörda intressenter om nationellt likvärdigt för utbildningar till specialistundersköterskor och behandlingspedagog/socialpedagog. När det gäller skolområdet har SKL:s skolchefsnätverk framfört önskemål om ett samordnat innehåll i utbildningar till lärarassistentmöte. Vad innehållet explicit ska vara har dock inte utkristalliserats.¹⁷

5. Bedömning av behovet av nationellt likvärdigt innehåll

I detta avsnitt redovisar myndigheten sina bedömningar om behov av nationellt likvärdigt innehåll när det gäller yrkeshögskoleutbildningar inom välfärdsområdet.

Bedömningarna görs utifrån de underlag som redovisats i tidigare avsnitt och i bilagor. Det handlar främst om vad arbetsgivar- och arbetstagarföreträdare samt andra myndigheter lyft fram i genomförda möten, myndighetens ändrade tillämpning av regelverket, befintliga utbildningar och inkomna ansökningar om att bedriva utbildningar

¹⁵ Intressentmöten den 15 respektive 16 oktober 2018

¹⁶ Intressentmöten den 15 och 16 oktober 2018

¹⁷ Möte med SKL:s skolchefsnätverk den 28 september 2018.

inom yrkeshögskolan samt en stickprovsundersökning om arbetsgivarnas kvalifikationskrav avseende lärarassistenter med flera yrkesroller inom skolområdet, hälso- och sjukvård samt inom socialt arbete.

5.1 Generella frågeställningar

Den grundläggande tanken med yrkeshögskolan är att eftergymnasiala yrkesutbildningar som svarar mot arbetslivets behov kommer till stånd på arbetslivets initiativ. Det är också arbetslivet som har inflytande över kvalifikationskrav och utbildningsinnehåll. Myndigheten för yrkeshögskolan fattar normalt inga beslut om vilka yrkesroller eller befattningar en specifik utbildning ska leda till. Utbildningsinnehållet är i huvudsak en överenskommelse mellan berört arbetsliv och en utbildningsanordnare. Inom yrkeshögskolan finns inga utbildningar som leder till legitimationsyrken. Däremot finns inom transport- och energisektorn flera yrkeshögskoleutbildningar som behöver anpassas till krav i annan speciallagstiftning. Det gäller exempelvis lokförare, trafikflygare och elinstallatör.

Yrkeshögskolans framgång bygger i mångt och mycket på ett lokalt och regionalt engagemang från arbetslivet, såväl i utbildningarnas ledningsgrupper som när det gäller att tillhandahålla LIA-platser och att medfinansiera på andra sätt genom att ställa utrustning till förfogande eller bidra i undervisningen. Det finns fördelar med att utbildningar anpassas för att tillgodose ett regionalt eller lokalt behov. Arbetsgivarna kan bestämma utbildningarnas innehåll, planera innehåll och handledning för praktikperioderna. Allt för att anpassa dessa till de behov som finns för det medverkande arbetslivet. På så sätt får också de olika utbildningarnas ledningsgrupper möjlighet att utöva inflytande över innehåll och behörighetskrav.

Eftersom kunskapskraven också förändras snabbt, med exempelvis införande av ny teknik, är det också viktigt att yrkeshögskolans utbildningar har möjlighet att vara flexibla till sitt innehåll och att de går att förändra utan alltför stor tidsutdräkt.

Det finns samtidigt nackdelar med ett alltför fragmentiserat innehåll, lokala/regionala profiler och olika behörighetskrav för utbildningar som leder till samma yrkesroll. Nackdelarna med en alltför lokal/regional syn är dels att de studerande inte alltid kan återopa utbildningen när de söker arbete i en annan del av landet, dels att arbetsgivare inte känner till innehållet i andra utbildningar, något som kan leda till att värdet av utbildningen blir lägre.¹⁸

Att inte ha likartat innehåll i utbildningar och behörighetskrav där arbetsuppgifterna inom en yrkesroll liknar varandra nationellt, riskerar att leda till inlåsningseffekter på arbetsmarknaden. Det gynnar inte samhället i stort. För arbetsgivare som kommuner och landsting riskerar det även att försvåra arbetet med kompetensförsörjning och skapande av olika typer av karriärvägar och kompetenstrappor.

Det är rimligt att anta att utbildningar med nationellt likvärdigt innehåll inom välfärdssektorn skulle kunna bidra till att arbetsgivarna får ett större rekryteringsunderlag. Svårigheten är dock att på nationell nivå fastställa vilka kunskaper, färdigheter och kompetenser som en utbildning ska leda till. Det beror bland annat på att vissa yrkesroller är relativt nya inom sektorn, det gäller exempelvis socialadministratör, integrationspedagog och lärarassistent. Emellanåt överlappar också yrkesrollerna varandra och kvalifikationskraven framstår inte som helt tydliga, såsom yrkesrollerna stödpedagog, stödassistent och aktiveringspedagog. I andra fall är företrädare för det

---

¹⁸ Möte med branschföreträdare för hälso- och sjukvårdsområdet den 15 oktober 2018.

arbetsliv vars kompetensbehov ska tillgodoses inte överens om vad en viss yrkesroll bör innehålla och vilka kvalifikationskrav som ska ställas.

Det finns således både för- och nackdelar med att reglera innehållet i en utbildning. Myndigheten har hittills varit försiktig när det gäller att reglera nationellt likvärdigt innehåll i utbildningar eftersom det kan leda till inläsningseffekt när det gäller att utveckla en utbildning på det sätt som arbetsmarknaden har behov av. Myndigheten har dock under 2018 fattat beslut om nya rutiner för arbetet med nationellt likvärdigt innehåll, vilket skapar förutsättningar för en mindre restriktiv hållning och som är mer proaktiv.

5.2 Hälso-och sjukvårdsområdet

Det finns redan idag utbildningar inom hälso- och sjukvårdsområdet där myndigheten fattat beslut om nationellt likvärdigt innehåll. Det gäller utbildningar till tandsköterska och instrument- och steriltekniker. Inom det sociala området pågår också beredning när det gäller nationellt likvärdigt innehåll avseende stödpedagog inriktning funktionshinder.

Myndigheten planerar också att starta beredning när det gäller andra utbildningar inom hälso- och sjukvårdsområdet. I den processen har myndigheten haft överläggningar med Vård- och omsorgscollege, som fungerar som en branschorganisation i kompetensförsörjningsfrågor för området och med SKL. De utbildningar som diskuteras är specialistundersköterska med olika inriktningar, i första hand med inriktning mot äldrevård/demens. Myndigheten bedömer att utbildningen omfattas av myndighetens bemyndigande och kan betraktas som samhällsviktig. Yrkesrollen har till sitt innehåll blivit tydligt över tid och uppnått en mognad som gör att det finns skäl för myndigheten att föreskriva om nationellt likvärdigt innehåll. Exempelvis pågår planer inom Region Skåne, Vård- och omsorgscollege, skånska kommuner, berörda utbildningsanordnare och lärosätena i Skåne för att utforma en sammanhållen vårdutbildning som omfattar undersköterskeutbildning på gymnasienivå, specialistutbildad undersköterska inom yrkeshögskolan och vidare utbildning på sjuksköterskeprogrammet på högskolan.

Det pågår flera statliga initiativ som handlar om möjligheten att etablera kompetenstrappor inom sektorn, bland annat kopplat till den avsiktsförklaring som SKL och Kommunalarbetarförbundet har enats om. Resultaten av dessa initiativ kan påverka såväl tidsplaner som innehållsfrågor när det gäller nationellt likvärdigt innehåll inom yrkeshögskolan.

Även yrkesrollen medicinsk sekreterare/vårdadministratör har etablerat sig väl inom yrkeshögskolan och dessa utbildningar liknar varandra i omfång och innehåll. Även om administrativa yrkesroller inom hälso- och sjukvård per definition inte i alla delar kan sägas vara samhällsviktiga, så är medicinsk sekreterare en betydelsefull funktion för att värna patientsäkerheten. Utifrån detta resonemang bedömer myndigheten att utbildningen skulle kunna regleras genom föreskrifter på sikt. Det bör dock tas ad notam att sådana föreskrifter inte omfattar den utbildning till vårdadministratör som bedrivs på Umeå universitet eller den utbildning som bedrivs inom folkbildningen. Det innebär att man inte når målet om enhetligt utbildningsinnehåll och att de som går en utbildning som inte omfattas av regleringen kan komma att få sämre förutsättningar på arbetsmarknaden.

På några års sikt kan det vara aktuellt att föreskriva om nationellt likvärdigt innehåll avseende ambulanssjukvårdare som avlastar ambulanssjuksköterskor. Yrkesrollen kan betraktas som samhällsviktig. Nationellt likvärdigt innehåll förutsätter dock att flertalet landsting är överens om att det är i den riktning som man vill gå när det gäller att utveckla ambulanssjukvården i Sverige.

När det gäller skötare inom psykiatri bedömer myndigheten att kvalifikationskraven och arbetsinnehållet inte är tillräckligt tydliga för att föreskriva om nationellt likvärdigt innehåll. Detta har också bekräftats i samband med möten med SKL.

När det gäller apotekstekniker bedömer myndigheten att det för närvarande inte finns behov av reglering avseende utbildningsinnehåll. Visserligen har yrkesrollen till stort del funnits sin plats i yrkeshögskolan, vilket bekräftas av Apoteksförbundet som uppger att finns en överenskommelse bland deras medlemmar att enbart tillhandahålla praktikplatser till yrkeshögskolestuderande.¹⁹ Regelverket kring recepthantering är dock ännu inte fastställt, vilket gör att arbetsinnehållet inte är tydligt i alla delar. När väl ansvar och befogenheter för apotekstekniker är fastställda, kan det bli aktuellt med en reglering av utbildningsinnehållet.

5.3 Socialt arbete

Inom det sociala området finns en hög grad av överlappning avseende olika yrkesroller. I många fall bedrivs de också även inom folkbildningen och högskolan. Nationellt likvärdigt innehåll för utbildning till stödpedagog inom funktionshinderområdet är för närvarande under beredning i myndigheten.

Myndigheten bedömer att nästa yrkesroll som bör vara mogen för nationellt likvärdigt innehåll är behandlingspedagog. Statens institutionsstyrelse (SIS) är den myndighet och avnämare som varit tydligast avseende sina krav på utbildning för denna yrkeskategori. För anställning till behandlingsassistent krävs en tvåårig yrkeshögskoleutbildning eller motsvarande folkhögskoleutbildning.²⁰

En reglering av utbildningsinnehållet försvåras dock av att utbildningarna har flera olika inriktningar, att de bedrivs inom flera olika utbildningssystem samt att arbetslivet hittills inte har en tillräcklig samsyn om innehållet. För att yrkesrollerna inom det sociala området ska kunna komplettera varandra utan att skapa kunskapsmässiga överlappningar eller luckor, krävs ökad tydlighet avseende krav och innehåll från berörda intressenter.

5.4 Området förskola och fritidshem

Det finns i en del kommuner långt framskridna planer på hur kompetenstrappan inom förskolan bör se ut. Traditionellt har det funnits två yrkesroller i förskolan – barnskötare och förskollärare samtidigt som det också har funnits en tradition i förskolan att alla utför likartade arbetsuppgifter. Många kommuner har också haft som ambition att enbart anställa utbildade förskollärare.²¹ För närvarande finns inga pågående utbildningar i yrkeshögskolan som riktar sig mot yrkesroller i förskolan.

I Malmö och Göteborg planerar man, som nämnts, för att det inom förskolan ska finnas fler yrkesroller än idag. Till del är detta ett resultat av det inte finns tillräckligt många utbildade förskollärare, men också ett resultat av en ambition att skapa en tydlig kompetenstrappa för barnskötare. Båda kommunerna har också ansökt hos myndigheten om att få bedriva yrkeshögskoleutbildning. Detsamma har Nyköpings kommun gjort. Utbildningsuppläggen varierar i tid och innehåll. Gemensamt är dock att det i ansökningarna uttrycks behov av utbildning riktad mot förskolan inom yrkeshögskolan. Det är två olika typer av yrkesroller som beskrivs i ansökningarna: pedagog i förskolan

¹⁹ Möte med Apoteksförbundet den 15 oktober 2018.

²⁰ <https://www.stat-inst.se/arbete-hos-oss/utbildningskrav/>

²¹ <https://forskolan.se/ja-det-ska-vara-skillnad-pa-forskollarare-och-barnskotare/>

och specialiserad barnskötare. Båda ligger nivåmässigt mellan barnskötare och förskollärare på SeQF-skalan. Det bedrivs ännu inte några sådana utbildningar, men ansökningarna kan komma att beviljas inför start hösten 2019. Enligt SKL finns det vissa kommuner som gärna vill se ett kortare yrkespaket för rollen som barnskötarassistent – en yrkesroll som alltså avlastar barnskötare.²² Redan idag rekryterar flera förskolor barnskötarassistenter, för arbetet krävs ingen formell utbildning.

Flertalet intressenter som myndigheten har haft dialog med anser att det bör finnas en nationell struktur för yrkesroller och för utbildningar till dessa, samtidigt som det bör finnas ett lokalt utrymme att besluta om arbetsorganisation, befattningar och kvalifikationer. I nuläget har intressenterna olika uppfattningar i frågan om en sådan struktur. Det finns heller ännu inga resultat att luta sig emot avseende de planerade yrkeshögskoleutbildningarna. Om de beviljas, syns inga konkreta resultat förrän tidigast andra halvåret 2020.

Berörda intressenter behöver ta ställning till vilka yrkesroller som bör finnas i förskolan och om en nationell struktur ska formas och i så fall hur. Myndigheten har erfarit att SKL planerar att ta ställning i frågan om kompetensförsörjning i förskolan under 2019.

En möjlig väg framåt, utifrån det underlag myndigheten har tillgång till, skulle kunna vara att behålla två yrkesroller, men med möjlighet för barnskötare att specialisera sig motsvarande kvalifikationer på SeQF-nivå 5. Det skulle motsvara den modell som finns med specialiserade undersköterskor. Möjliga specialiseringar skulle kunna vara folkhälsa/rörelse, natur/uteliv, funktionshinder/-variationer, kommunikation/språkutveckling och estetiska verksamheter.

En sådan modell skulle också kunna innehålla en specialisering mot arbete i fritidshemmen. Då skulle kompetensbehov i den verksamheten också kunna tillfredsställas med utbildning från yrkeshögskolan. Hittills har fritidshemmens kompetensbehov fått betydligt mindre uppmärksamhet jämfört med skola och förskola. När det gäller fritidshemmen skiljer sig verksamheten i större utsträckning åt från huvudman till huvudman än vad förskolan gör. Fritidshemmens verksamhet påverkas mer av hur verksamheten inom skolan är upplagd och hur omfattande verksamheten är. Därför är kompetensbehovet svårare att konkretisera.²³

Myndigheten bedömer att frågan om ett nationellt likvärdigt innehåll för en specialistbarnskötare kan bli aktuell inom en femårsperiod, beroende på vilka ställningstaganden som arbetslivet kommer att göra.

5.5 Grund- och gymnasieskolan

På skolområdet finns inga yrkeshögskoleutbildningar där innehållet är reglerat. Som tidigare nämnts bereds just nu en reglering avseende innehållet i utbildning till stödpedagog inom funktionshinderområdet.

För närvarande pågår bland berörda arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer en mängd olika diskussioner avseende kompetensförsörjning inom utbildningsområdet, sammansättning av yrkesroller, arbetsorganisation och utbildningsutbud. Några tydliga strukturer har dock inte utkristalliserats. Olika modeller och utbud av yrkesroller prövas lokalt. Flertalet intressenter är dock överens om ett par saker: att lärarna behöver avlastning i klassrummet och/eller att lärarrollen bör renodlas samt att kompetensbehovet inte enbart kommer att kunna tillfredsställas med legitimerade lärare. Däremot finns det

²² Möte med utredarna Bodil Båvner och Anna Tornberg, SKL den 4 september 2018.

²³ Uppgifter från möte med utredarna Bodil Båvner och Anna Tornberg, SKL den 4 september 2018.

olika uppfattningar om vilken typ av avlastning eller renodling av lärarrollen som behöver göras. Flera av de politiska partierna uppger att man vill se en satsning på lärarassistenter.

Ansökningarna till myndigheten om att få bedriva utbildning inom yrkeshögskolan visar att antalet nya yrkesroller ökar kraftigt inom skolområdet - främst inom grundskolan. Det går också att urskilja en rik flora av olika yrkesroller inom skolområdet i rekryteringsannonser. Myndighetens bedömning är att det finns kompetensbehov som inte tillfredsställs med nuvarande yrkesroller och utbildningar till dessa. Ansökningar, annonser och utsagor från de intressenter myndigheten träffat visar att det pågår ett omfattande lokalt arbete med att förändra arbetsorganisationen i skolan.

Detta skeende är sannolikt en konsekvens av en brist på lärare och att skolor/skolhuvudmän försöker finna former för att renodla lärarrollen. Denna bild förstärks av de möten myndigheten haft med SKL och med skolchefer.

Myndigheten bedömer att det finns förutsättningar för att över tid strukturera och begränsa antalet yrkesroller i skolan. Det bör finnas en nationell struktur för yrkesroller och för utbildningar till dessa. Om inte, kommer skolans arbetsmarknad troligen att bli oöverblickbar och att rekryteringen till många olika utbildningar blir för otydlig. En standardisering av yrkesroller och utbildningar får dock inte leda till att skolor med olika kompetensbehov likriktas.

Samtliga intressenter som myndigheten har varit i kontakt med tycks vara överens om att det behövs en gemensam struktur för yrkesroller/yrkesbenämningar samt en samlad bild av kvalifikationskrav. Detta för att kunna utveckla erforderliga utbildningar på olika nivåer, tillämpa branschvalidering och tillgodoräkna yrkeserfarenhet och delar av tidigare utbildning i utbildningskedjan. Det har hittills varit svårt att skapa den efterfrågade strukturen.

En möjlig väg framåt, utifrån myndighetens underlag, skulle kunna vara att använda begreppet lärarassistent som en övergripande yrkesroll med flera olika specialiseringar (till exempel utbildningsadministration, digitala verktyg i undervisningen, integration/mottagning, handledning av enskilda elever, stöd till enskilda elever/elever i grupp). Benämningen lärarassistent skulle kunna samla yrkesroller som syftar till att avlasta lärare och underlätta fokus på lärares undervisning med en kvalifikationsnivå som ligger på SeQF-nivå 5, det vill säga utbildning inom yrkeshögskolan. På fem till tio års sikt skulle det kunna bli möjligt att besluta om nationellt likvärdigt innehåll utifrån de erfarenheter som vinnas i befintliga utbildningar.

Det är viktigt i detta sammanhang att också påtala att vissa av de kompetenser som myndigheten påträffat i ansökningar om statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning - och som lyfts fram i diskussionerna - är sådana som ligger på SeQF-nivå 4. I dessa fall ska utbildningarna bedrivas inom gymnasieskolan eller inom vuxenutbildningen, där det finns lämpliga gymnasieprogram och yrkespaket. Denna bedömning bekräftas av de stickprovsundersökningar som myndigheten genomfört och där utbildningskraven varierar från att saknas helt till krav på eftergymnasial utbildning.

Utbildningar till lärarassistent etableras nu också inom folkhögskolan. Dessa är inte nivåplacerade på SeQF-skalan, men anordnaren kan ansöka om inplacering hos myndigheten.

5.6 Vägen framåt

Inom ramen för detta regeringsuppdrag har myndigheten samrått med representanter för myndigheter, branschorganisationer och andra intressenter. Det som framkommit är att ett nationellt likvärdigt innehåll ses som en kvalitetsstämpel och att det skulle leda till en ökad tydlighet både för det anställande arbetslivet och för potentiella studerande. Det skulle även synliggöra karriärvägar inom hälso- och sjukvårdsområdet och det pedagogiska området samt bidra till att människor kan göra välgrundade val. Nationellt likvärdigt innehåll skulle sannolikt även underlätta tillgodoräknande av kunskaper från yrkeshögskolan i en högskoleutbildning – till exempel kunskaper från utbildning till specialistundersköterska för vidare studier till sjuksköterska. Även om detta inte handlar om några stora volymer, så är det viktigt för den enskilde individen.

Även om det i samband med möten med berörda intressenter inte har framkommit nya konkreta förslag till utbildningar inom välfärdssektorn som behöver regleras, så finns det ett ökat intresse från berörda aktörer att tydliggöra arbetsinnehåll, kompetenskrav och utbildningsnivå. För yrkeshögskolans vidkommande är det särskilt lämpligt för utbildningar till yrkesroller som fått en tydlig hemvist i yrkeshögskolan, har ett långsiktigt kompetensförsörjningsbehov och har hittat sina former avseende innehåll och behörighetskrav.

Idag sker en mängd aktiviteter på lokal och regional nivå för att klara kompetensutmaningen i förskola, fritidshem och skola. Det är naturligt och ändamålsenligt. För komma vidare i frågan om nationellt likvärdigt innehåll inom skolans område, skulle det dock underlätta om det utvecklades såväl en branschkonstellation som en tydlig kompetenstrappa inom hela det pedagogiska området på samma sätt som nu pågår inom området vård och omsorg.

Det är en grannliga uppgift att på nationell nivå fastställa vilka kunskaper, färdigheter och kompetenser som en yrkeshögskoleutbildning ska leda till. För att kunna bidra i arbetet med kompetensförsörjning har myndigheten etablerade kontakter med branschorganisationer. Dessa har god kunskap om olika behov ifråga om kompetenskrav, om utbildningen är eftergymnasial, vilka förkunskapskrav som bör ställas med mera. Ett mer proaktivt arbetssätt från myndighetens sida när det gäller att meddela föreskrifter om nationellt likvärdigt innehåll, innebär också att myndigheten kan behöva bygga upp egen tillgång till expertis för att kunna bedöma vad som är lämpligt och rimligt för de yrkesroller som kan bli aktuella. För utbildningsinnehåll riktat mot yrkesroller inom välfärdsområdet skulle ett fördjupat samarbete mellan MYH och berörda myndigheter som exempelvis Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse, Inspektionen för vård och omsorg behöva utvecklas.

I rapporten har myndigheten pekat på att det är viktigt att undvika de nackdelar som en reglering skulle kunna innebära, exempelvis gällande de enskilda ledningsgruppernas inflytande över utbildningarna. Det är också av största vikt att det aktuella arbetslivet är överens om en yrkesrolls innehåll och ansvar samt relevanta utbildningsmål för att myndigheten ska kunna ta en aktiv roll när det gäller att utarbeta föreskrifter för nationellt likvärdigt innehåll. I det sammanhanget kan det också bli aktuellt att representanter för det offentliga utbildningsväsendet behöver samordna sig för att kunna diskutera branschens utbildningsbehov oavsett kompetensnivå.

Om MYH föreskriver om nationellt likvärdigt innehåll för utbildningar inom välfärdsområdet, omfattar dessa inte utbildningar som leder till samma yrkesroll och som bedrivs utanför yrkeshögskolan. Myndigheten kan konstatera att det finns yrkesroller både inom och utanför välfärdssektorn där yrkeshögskolan med tiden har blivit den huvudsakliga leverantören av kompetens. Det gäller bland annat tandsköterska, specialistundersköterska och medicinsk sekreterare. Inom dessa utbildningsinriktningar

har volymerna vuxit kraftigt under perioden 2009-2018. Exempel på yrkesroller utanför välfärdsområdet som funnit sin plats i yrkeshögskolan och vuxit i volym är lokförare. Det är rimligt att anta att det inom vissa sektorer finns ett samband mellan hur länge en utbildning har ingått i yrkeshögskolan, hur kompetensbehovet ser ut, hur volymerna har utvecklats och hur behovet av att reglera nationellt likvärdigt innehåll ser ut.

Sammantaget bedömer myndigheten att flera yrkesroller inom välfärdssektorn är lämpade att kompetensförsörjas med yrkeshögskoleutbildningar med nationellt likvärdigt innehåll. Myndigheten avser att framgent bjuda in berörda branschföreträdare för fortsatta diskussioner om yrkesroller i yrkeshögskolan och utbildningar inom området förskola, fritidshem och skola. Dessa diskussioner bör då bland annat handla om när en ökad struktur bör genomföras och om vilket innehåll/vilka inriktningar som utbildningar till dessa yrkesroller bör ha.

Bilaga 1.

Intressenter som Myndigheten för yrkeshögskolan fört dialog med i utredningsarbetet

Under uppdraget har myndigheten den 15 oktober 2018 träffat representanter från följande myndigheter, organisationer och andra aktörer inom hälso- och sjukvårdsområdet samt socialt arbete i ett gemensamt möte: Sveriges kommuner och landsting (SKL), Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse, Svenska Tandsköterskeförbundet, Svenska vård, Vård- och omsorgscollege samt Apoteksförbundet.

Inom det pedagogiska området har en gemensam träff ägt rum den 16 oktober 2018 med representanter från följande myndigheter, organisationer och andra aktörer: Lärarnas Riksförbund, Sveriges kommuner och landsting (SKL), Skolverket, Universitets- och högskoleämberget, Folkbildningsrådet samt FSO Fria förskolor.

Separata möten har genomförts med LO/Kommunalarbetarförbundet den 27 juni 2018, med Lärarförbundet den 15 augusti 2018 samt med Vård- och omsorgscollege den 15 augusti 2018.

Ett flertal specifika möten har ägt rum med olika representanter för Myndigheten för yrkeshögskolan och SKL respektive SKL:s skolchefsnätverk i augusti och september 2018.

Bilaga 2.

Antal ansökningar inskickade till Myndigheten för yrkeshögskolan under perioden 2009-2018 inom välfärdsområdet

Hälso- och sjukvård

Ambulanssjukvårdare

År	Ansökningar	Beviljade
2009	0 st	0 st
2010	0 st	0 st
2011	1 st	0 st
2012	1 st	0 st
2013	3 st	1 st
2014	3 st	0 st
2015	3 st	0 st
2016	3 st	2 st
2017	1 st	0 st
2018	4 st	

Apotekstekniker

År	Ansökningar	Beviljade
2009	4 st	0 st
2010	19 st	7 st
2011	5 st	0 st
2012	7 st	5 st
2013	0 st	0 st
2014	6 st	0 st
2015	5 st	4 st
2016	1 st	0 st
2017	6 st	2 st
2018	4 st	

Instrument- och steriltekniker

År	Ansökningar	Beviljade
2009	1 st	1 st
2010	0 st	0 st
2011	2 st	2 st
2012	0 st	0 st
2013	1 st	1 st
2014	2 st	1 st
2015	1 st	1 st
2016	0 st	0 st
2017	2 st	2 st
2018	1 st	

Medicinsk fotterapeut

År	Ansökningar	Beviljade
2009	3 st	1 st
2010	1 st	1 st
2011	1 st	0 st
2012	2 st	1 st
2013	2 st	1 st
2014	1 st	1 st
2015	4 st	1 st
2016	2 st	1 st
2017	2 st	0 st
2018	5 st	

Skötare inom psykiatri

År	Ansökningar	Beviljade
2009	1 st	1 st
2010	0 st	1 st
2011	0 st	1 st
2012	0 st	1 st
2013	0 st	2 st
2014	3 st	1 st
2015	8 st	0 st

2016	6 st	1 st
2017	6 st	0 st
2018	4 st	

Tandsköterska

År	Ansökningar	Beviljade
2009	16 st	11 st
2010	10 st	2 st
2011	12 st	3 st
2012	12 st	10 st
2013	15 st	9 st
2014	21 st	10 st
2015	23 st	16 st
2016	18 st	14 st
2017	22 st	15 st
2018	13 st	

Specialistundersköterska

År	Ansökningar	Beviljade
2009	48 st	18 st
2010	40 st	13 st
2011	47 st	14 st
2012	59 st	14 st
2013	62 st	16 st
2014	56 st	9 st
2015	64 st	15 st
2016	67 st	16 st
2017	51 st	27 st
2018	38 st	

Medicinsk sekreterare/vårdadministratör

År	Ansökningar	Beviljade
2009	12 st	12 st
2010	5 st	5 st
2011	17 st	11 st
2012	16 st	12 st
2013	21 st	14 st
2014	26 st	17 st
2015	21 st	19 st
2016	22 st	19 st
2017	16 st	13 st
2018	11 st	

Socialt arbete**Stödpedagog**

År	Ansökningar	Beviljade
2009	1 st	1 st
2010	4 st	4 st
2011	12 st	3 st
2012	10 st	3 st
2013	22 st	4 st
2014	23 st	4 st
2015	35 st	5 st
2016	30 st	5 st
2017	25 st	10 st
2018	23 st	

Behandlingsassistent/-pedagog

År	Ansökningar	Beviljade
2009	8 st	8 st
2010	2 st	2 st
2011	19 st	7 st
2012	17 st	5 st
2013	10 st	7 st
2014	8 st	4 st

2015	20 st	5 st
2016	21 st	7 st
2017	20 st	10 st
2018	17 st	

Integrationspedagog

År	Ansökningar	Beviljade
2009	0 st.	0 st.
2010	1 st.	1 st.
2011	4 st.	0 st.
2012	5 st.	2 st.
2013	3 st	1 st.
2014	7 st.	3 st.
2015	8 st.	4 st.
2016	21 st.	3 st.
2017	4 st.	1 st.
2018	2 st.	

Socialadministratör

År	Ansökningar	Beviljade
2009	0 st.	0 st
2010	0 st.	0 st
2011	0 st.	0 st
2012	0 st.	0 st
2013	0 st.	0 st
2014	0 st.	0 st
2015	0 st.	0 st
2016	2 st.	0 st
2017	2 st.	2 st.
2018	1 st.	

Skolområdet

Studiehandledare på modersmål

År	Ansökningar	Beviljade
2009	0 st.	0 st
2010	0 st.	0 st
2011	0 st.	0 st
2012	0 st.	0 st
2013	0 st.	0 st
2014	0 st.	0 st
2015	6 st.	2 st.
2016	14 st.	2 st.
2017	9 st.	6 st.
2018	4 st	

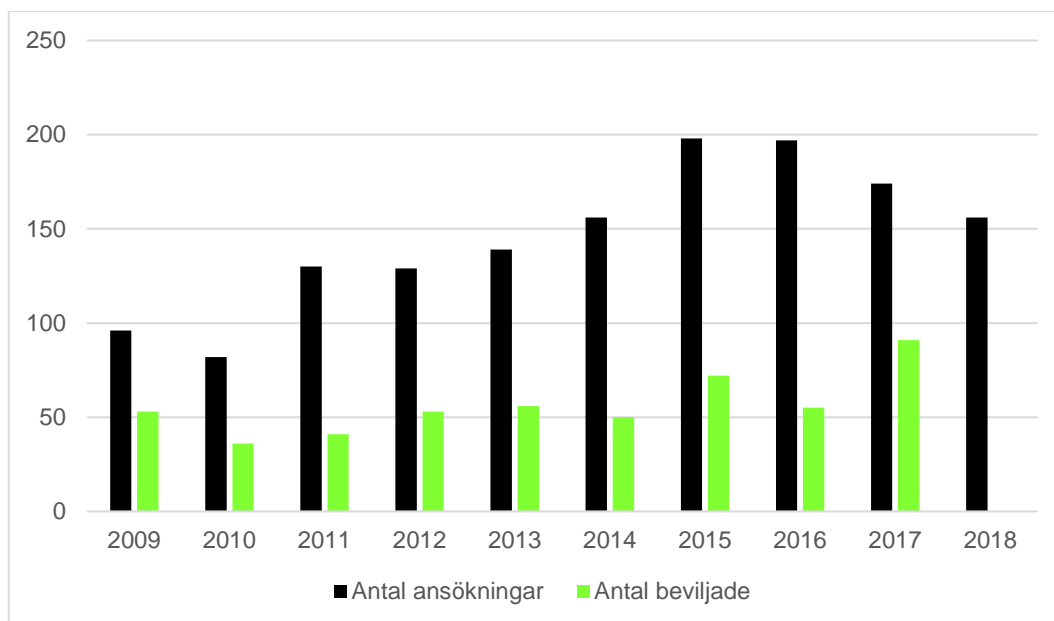
Lärrar/-elevassistent

År	Ansökningar	Beviljade
2009	2 st.	0 st.
2010	0 st.	0 st.
2011	0 st.	0 st.
2012	0 st.	0 st.
2013	0 st.	0 st.
2014	0 st.	0 st.
2015	0 st.	0 st.
2016	3 st.	1 st.
2017	8 st.	3 st.
2018	29 st	

Totalt inkomna ansökningar inom välfärdsområdet

År	Ansökningar	Beviljade
2009	95 st.	53 st.
2010	82 st.	36 st.
2011	130 st.	41 st.
2012	129 st.	53 st.
2013	139 st.	56 st.
2014	156 st.	50 st.
2015	198 st.	72 st.
2016	197 st.	55 st.
2017	174 st.	91 st.
2018	156 st.	

Diagrammet visar totalt inkomna ansökningar till MYH inom områdena hälso- och sjukvård, socialt arbete och skolområdet.

Bilaga 3.

Utbildningar som angränsar eller överlappar YH-utbildningar inom övriga delar av det offentliga utbildningsväsendet

Yrkeshögskolan	Högskola	Folkhögskola
Hälso- och sjukvård		
Ambulanssjukvårdare	Ambulanssjuksköterska	
Apotekstekniker	Apotekare/Receptarie	
Instrument- och steriltekniker		
Medicinsk foterapeut		
Optometritekniker		
Skötare inom psykiatri		
Tandsköterska	Tandhygienist	
Specialistundersköterska	Sjuksköterska	
Medicinsk sekreterare/ vårdadministratör	Vårdadministratör ²⁴	
Socialt arbete		
Stödpedagog		
Behandlingsassistent/-pedagog		Behandlingsassistent/-pedagog
Integrationspedagog		Integrationspedagog
Socialadministratör	Socialsekreterare	
Skolområdet		
Studiehandledare på modersmål		Studiehandledare
Lärrar/-elevassistent		Lärrar/-elevassistent

²⁴ Vårdadministratörsprogrammet vid Umeå universitet

Bilaga 4.

Närliggande yrkesroller som utbildas inom andra utbildningsformer och inplacering i SeQF

Yrkespaket från kommunal vuxenutbildning

Administratör

Barnskötare, elevassistent bas + påbyggnad

Undersköterska

Vårdbiträde

Yrkesutgångar från gymnasieskolan

Barn- och fritidsprogrammet

Barnskötare, elevassistent

SeQF 4

Stöd- och service inom funktionshinderområdet

SeQF 4

Handels- och administrationsprogrammet

IT-administratör

SeQF 4

Vård- och omsorgsprogrammet

Funktionshinderområdet

SeQF 4

Hälso- och sjukvård

SeQF 4

Psykiatri

SeQF 4

Äldreomsorg

SeQF 4

Folkhögskola

Behandlingsassistent/-pedagog

Integrationspedagog

Studiehandledare

Lärrar/-elevassistent

Högskola

Ambulanssjuksköterska

SeQF 6

Tandhygienist

SeQF 6

Apotekare/Receptarie

SeQF 6

Sjuksköterska

SeQF 6

Socialekreterare/Socionom

SeQF 6

Rätt kompetens i rätt tid.

Myndigheten för yrkeshögskolan

Myndigheten för yrkeshögskolan
Box 145, 721 05 Västerås, Sweden
www.myh.se